

PODNIKANIE V MAĎARSKU

Európsky fond regionálneho rozvoja

www.skhu.eu

PODNIKANIE V MAĎARSKU

Vydavateľ: Enrawell Consulting Kft., na základe poverenia HEPA Magyar Exportfejlesztési Ügynökség Nonprofit Zrt., v súvislosti s projektom s názvom CORD – Crossing Bridges with the Help of Ambassadors s identifikačným číslom SKHU/1601/.4.1/104.

Zodpovedný vydavateľ:

HEPA Maďarská agentúra pre rozvoj exportu, nezisková spoločnosť s ručením obmedzeným
www.hepa.hu

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto tlačenej či elektronickej publikácie nesmie byť reprodukováaná a šírená v papierovej, elektronickej či inej podobe bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN číslo: ISBN 978-615-00-6323-2

Dátum vypracovania: 31.07.2019

Editori:

Enrawell Consulting Kft.
Budapest - Cegléd
www.enrawell.hu

Gábor Ferenc Kiss
Gábor Pásztor
Zoltán Siha
Dávid Szebeni

1. ÚVOD.....	6
1.1. Podnikateľské prostredie v Maďarsku.....	7
1.2. Cezhraničná spolupráca.....	9
2. ZAČATIE PODNIKATEĽSKEJ ČINNOSTI V MAĎARSKU.....	13
2.1. Obchodné spoločnosti.....	13
2.1.1. Typy obchodných spoločností.....	13
2.1.2. Založenie obchodných spoločností.....	17
2.1.3. Účastníci obchodných spoločností.....	17
2.1.4. Zrušenie alebo zánik obchodných spoločností.....	18
2.2. Samostatné podnikanie a spoločnosť jednej osoby.....	19
2.2.1. Pravidlá pre fungovanie spoločnosti jednej osoby.....	19
2.2.2. Prerušenie alebo zánik činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby.....	20
2.2.3. Založenie, fungovanie, zrušenie individuálnej firmy.....	21
2.3. Pobočka.....	21
2.4. Obchodné zastúpenie.....	22
3. NAJDÔLEŽITEJŠIE PRÁVNE PREDPISY VZŤAHUJÚCE SA NA PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY.....	23
4. ZDROJE FINANCOVANIA.....	24
4.1. Možnosti prísunu externého kapitálu.....	26
4.1.1. Finančné nástroje.....	26
4.1.2. Kapitálové fondy, prísun kapitálu.....	27
4.1.3. Priame zdroje z Bruselu - COSME.....	28
4.1.4. Rastový úverový program („Növekedési Hitelprogram“). ..	28
4.1.5. Úvery „Széchenyi“ („Széchenyi Hitelek“), Karta „Széchenyi“ („Széchenyi Kártya“).....	28
4.1.6. Mikroúver („Mikrohitel“).....	29
4.1.7. Financovanie exportu.....	29
4.1.8. Bankové úvery.....	30
4.2. Granty (Nenávratné dotácie).....	30
4.2.1. Zdroje zo štrukturálnych fondov.....	30
4.2.2. Priame bruselské zdroje: Nástroj H2020 pre Malé a stredné podnikania.....	35
4.3. Domáce podpory najdôležitejšie pre podnikania.....	36
4.3.1. Národný fond pre výskum, vývoj a inováciu.....	36

4.3.2. Program pre podporu investíciu veľkopodnikov.....	36
4.3.3. Program Priemysel 4.0. /Ipar 4.0./.....	37
4.3.4. Podpora investície pre zriadenie pracovných miest.....	37

5. 5. DAŇOVÝ SYSTÉM V MAĎARSKU.....	37
5.1. Daň z príjmov podnikaní.....	37
5.1.1. Daň z príjmu právnických osôb.....	37
5.1.2. Položkovitá daň daňovníkov malých podnikaní.....	38
5.1.3. Daň z príjmu malých podnikov.....	38
5.1.4. Zjednodušená podnikateľská daň.....	39
5.2. Daň z príjmov súkromných osôb.....	39
5.3. Daň z pridanej hodnoty a iné dane súvisiace so spotrebou.....	39
5.3.1. Daň z pridanej hodnoty.....	39
5.3.2. Spotrebná daň.....	41
5.4. Daňové zaťaženia zamestnávateľov a zamestnancov.....	41
5.4.1. Daňové zaťaženie zamestnávateľov.....	41
5.4.2. Daňové zaťaženie zamestnanca.....	42
5.5. Miestne dane.....	43
5.5.1. Dane majetkového typu.....	43
5.5.2. Komunálne dane.....	44
5.5.3. Miestna živnostenská daň.....	44
5.6. Iné dane.....	44
5.7. Poplatky.....	46
5.7.1. Poplatok za získanie majetku.....	46
5.7.2. Poplatky za konanie.....	47
5.7.3. Poplatok za správne a súdne služby.....	48

6. OCHRANA DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA.....	48
--	-----------

7. VEREJNÉ OBSTARÁVANIE.....	53
-------------------------------------	-----------

1. ÚVOD

Máte svoj vlastný podnikateľský nápad, ktorý by ste chceli realizovať? Alebo vynikajúci produkt, s ktorým by ste chceli vstúpiť na trh? Či namiesto zamestnaneckého pomeru by ste chceli vyskúšať, aké je to stať sa na vlastných nohách? V hociktorom z hore uvedených prípadov sa Vám oplatí zaoberať sa myšlienkou založenia vlastného podniku. Ale je ľahké stať sa dnes podnikateľom? A možno podnikateľom už ste, firma vám funguje, disponujete cennými skúsenosťami, vykonávate úspešnú obchodnú činnosť, ale práve v súčasnosti sa práve zaoberáte nápadom vstúpiť na zahraničný trh. Aký? Ten, o ktorom si myslíte, že je v súčasnosti pre vás ideálny, tj. maďarský. Máte však veľa otázok týkajúcich sa podnikania v Maďarsku, k zodpovedaniu ktorých vám môže pomôcť i táto publikácia.

Počas posledných desiatich rokov, ktoré uplynuli od krízy, nastala v Maďarsku z pohľadu podnikateľských subjektov priaznivá zmena, či už hovoríme napríklad o administratívnych nákladoch súvisiacich s fungovaním podniku alebo o výške daňových sadzieb. Priaznivé tendencie sa však dajú pozorovať aj vo vzťahu k samotnému maďarskému podnikateľskému prostrediu, hospodárskej výkonnosti štátu, ako aj v oblasti zahraničného obchodu. V súvislosti s týmto je cieľom tejto publikácie predstavenie maďarského podnikateľského prostredia a poskytnutie čo najväčšieho množstva relevantných informácií týkajúcich sa začatia podnikania a prevádzkovania činnosti podnikateľského subjektu.

Je možné, že ste pred prelistovaním tejto publikácie ešte nepočuli o Firemnej bráne („Cégkapu“), o výške príspevkov, ktoré sa platia za jedného zamestnanca alebo o postupe zostavenia ponuky v prípade verejného obstarávania. No po jej prečítaní získate nielen lepší prehľad, ale sa zároveň môžete presvedčiť i o tom, že hoci podnikanie v Maďarsku nie je ľahké, po vynaložení dostatočného množstva úsilia sa predsa len dá dosiahnuť sebarealizácia. Takže pozrime sa na to, ako sa dajú v roku 2019 charakterizovať

PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY V MAĎARSKU.

Táto publikácia bola vypracovaná v projekte CORD, realizovaného v rámci maďarsko-slovenského programu Interreg s identifikačným číslom SKHU/1601/.4.1/104. Cieľom projektu realizovaného pod vedením HEPA Magyar Exportfejlesztési Ügynökség Nonprofit Zrt. a formou spolupráce piatich partnerov z konzorcia - Slovak Business Agency, Oktatók és Karrier Tanácsadó Egyesület, Komáromi Regionális Tanácsadó és Információs Központ, Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Magyar Női Unió Egyesület - je posilnenie spolupráce medzi organizáciami podporujúcimi fungovanie podnikateľských subjektov, zvýšenie efektivity malých a stredných podnikov pri vstupe na medzinárodnú scénu, ako aj zlepšenie podmienok žien pri podnikateľskej činnosti.

Za účelom dosiahnutia cieľov projektu členovia konzorcia zmapovali potreby existujúcich a potenciálnych podnikateľov týkajúcich sa podporných služieb v oblasti cezhraničnej spolupráce v prihraničných regiónoch, prezentujú príklady dobrej praxe, organizujú workshopy a networkin-gové podujatia, vydávajú publikácie, ktorých cieľom je informovať potenciálnych podnikateľov o základoch podnikania v Maďarsku (primárny cieľ tejto publikácie), ako aj na Slovensku...

1.1. Podnikateľské prostredie v Maďarsku

1.1.1. Politický systém

Z hľadiska politického systému Maďarsko je parlamentnou republikou. Najvyšším orgánom demokratického systému je Parlament, v rámci ktorého volení poslanci presadzujú vôľu voličov. Parlament volí hlavu štátu (prezidenta republiky), ktorý má najmä ceremoniálnu právomoc, na 5 rokov. Parlament, na základe návrhu hlavy štátu, zvolí predsedu vlády (ministerského predsedu), ktorý si môže vytvoriť svoju vládu na 4-ročné funkčné obdobie. Oddelenie výkonnej, zákonodarnej a súdnej moci, rozsah ich právomocí, ako aj ich úlohy definuje Základný zákon Maďarska (ústava).

Maďarsko charakterizuje politická stabilita od roku 2010, kedy koalícia Fidesz-KDNP s dvojtretinovou väčšinou vyhrala parlamentné voľby a pod vedením Viktora Orbána založila 2. Orbánovu vládu. Momentálne prebieha tretie funkčné obdobie tejto vlády za sebou, do 2022 bude úradovať 4. Orbánova vláda. Vláda od r. 2010 kladie veľký dôraz na podporu, pomoc a zabezpečenie možností financovania pre podnikateľov - osobitne pre mladých podnikateľov.

1.1.2. Obyvateľstvo, spoločnosť

Podľa údajov Centrálneho štatistického úradu („Központi Statisztikai Hivatal“) počet obyvateľov štátu k 1. januáru 2019 bol 9 867 000. Vývoj počtu obyvateľov od r. 2000 ukazuje negatívnu tendenciu. Avšak v súvislosti s vývojom demografickej situácie môžeme vidieť aj pozitívne výsledky. Znížil sa počet úmrtí, ale narodilo sa menej detí ako v predchádzajúcom roku. Prírodný úbytok predstavuje 41 300 osôb, na čo pozitívne vplývala medzinárodná migrácia – miera skutočného zníženia populácie bola o 25 % nižšia ako pred rokom (celkom 14 300 osôb). V piatich župách na území Maďarska (Pest, Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Fejér, Vas) vďaka medzinárodnej migrácii došlo k populačnému rastu, v r. 2018 v porovnaní s predchádzajúcim rokom aj napriek prirodzenému úbytku sa zvýšila miera vnútroštátnej migrácie. Pozitívny migračný rozdiel charakterizuje hlavne župy centrálneho regiónu a severozápadnej časti krajiny, pričom domáci migračný rozdiel na tisíc obyvateľov je najvyšší vo východnej časti krajiny.

Pri pohľade na vekovú štruktúru populácie môžeme povedať, že hoci počet sa detí vo veku 0 až 14 rokov znížil, ich podiel na celkovom počte obyvateľstva sa mierne zvýšil. U aktívnych obyvateľov sa ich počet znížil o 51 tisíc, resp. zníženie sa dá skonštatovať aj v prípade ich pomeru k celému obyvateľstvu. Vyplývajú z tejto skutočnosti sa zvýšil tak počet, ako aj pomer starších obyvateľov, čo celkovo ukazuje trend starnúcej spoločnosti. V záujme dosiahnutia priaznivejšej demografickej situácie by riešením mohol byť Sedembodový akčný plán vlády na ochranu rodín, ktorý sa odštartoval v r. 2019 a súčasťou ktorého je podpora v oblasti rodičovstva, podpora získania možnosti bývania, zľava zo sumy hypotekárneho úveru, daňová úľava, dotácia na kúpu auta, rozšírenie starostlivosti o deti v jasliach a poplatok za starostlivosť o dieťa pre starých rodičov.

1.1.3. Ekonomika

Na začiatku 21. storočia maďarské hospodárstvo začalo kráčať cestou dynamického rastu a obdobie konjunktúry bolo ukončené len globálnou finančnou krízou v r. 2007-2008. Ekonomika Maďarska po kríze niekoľko rokov podávala kolísavý výkon, avšak po 2013 sa začala opätovne rásť. Odvtedy celkový výkon hospodárstva produkoval priebežný rast, ktorý bol na strane výroby v prvom rade spôsobený exportovo orientovaným automobilovým priemyslom a súvisiacich dodávateľských odvetví, a na strane spotreby investíciami týkajúcimi sa skoro každej oblasti hospodárstva. Od r. 2016 (v súvislosti s prispievaním k tvorbe HDP) úlohu automobilového priemyslu prevzali trhovo orientované služby a hoci sa na strane spotreby znížila výška investícií a rozvo-

jových činností, súbežne s tým sa vo významnej miere rozšírila spotreba domácností. V r. 2018 rast ekonomiky dosiahol v porovnaní s predchádzajúcim rokom 4,9 %, a to vďaka priaznivému zahraničnému prostrediu na strane jednej a finančnej situácii domácností, zvyšujúcim sa reálnym mzdám a stagnujúcemu stavu úverov na strane druhej. K dosiahnutiu tohto výsledku prispela aj veľká väčšina odvetví národného hospodárstva, v najväčšej miere trhovo orientované služby.

Nárast spracovateľského priemyslu (tvoriaceho cca. 95% priemyselnej produkcie) sa z dôvodu nárastu objemu výroby dá považovať za rozhodujúci. Hoci v tempe rastu sme mohli v r. 2016 vidieť spomalenie, to v nasledujúcich obdobiach nepokračovalo, preto účastníci trhu hľadajú na budúcnosť maďarského hospodárstva optimisticky.

Podľa údajov Eurostatu v prípade Maďarska hodnota HDP vypočítaná podľa parity kúpnej sily na 1 osobu v r. 2018 dosiahla 70% priemeru Európskej únie, čím v hierarchii členských štátov EÚ obsadila 24. miesto. Pri pohľade na štáty Vyšehradskej štvorky, ostatné tri členské štáty dosiahli vyššiu úroveň ekonomického rozvoja, v prípade Česka a Poľska bolo rýchlejšie aj priblíženie sa k priemeru EÚ.

1.1.4. Zahraničný obchod

V r. 2018 v porovnaní s predchádzajúcim rokom sa objem exportu Maďarska zvýšil (o 4,2 %) rovnako ako objem jeho importu (o 6,3 %). Avšak bilancia exportu a importu sa aj naďalej posúva smerom k prebytku dovozu. Kým v r. 2017 rozdiel predstavoval 2 % v prospech importu, v r. 2018 sa už zvýšil na 2,1 %, čo vo vyjadrení v eurách znamená zhoršenie bilancie vo výške 2,5 miliardy Eur.

Väčšinu obchodovania s tovarom v oblasti zahraničného obchodu tvoria stroje a dopravné zariadenia. Miera exportu strojov v r. 2018 bola nižšia ako import, ktorého najväčšiu časť tvoril import elektrických strojov, zariadení a prístrojov. Nasleduje zosumarizovaný obrat cestných motorových vozidiel, čo spomedzi produktových okruhov má druhý najvyšší podiel na exporte a pri pohľade na import stojí na druhom mieste.

V súvislosti s rozdelením zahraničného obchodu v prípade Maďarska sa 80,8 % obchodovania s tovarmi realizuje v rámci Európskej únie. Spomedzi štátov EÚ najdôležitejším partnerom v oblasti zahraničného obchodu bolo aj v r. 2018 Nemecko (27,2 %). Pri pohľade na exportný obrat v r. 2018 druhým najväčším partnerom bolo Slovensko s 5,2% podielom, čo bolo spôsobené rozšírením o 14,2 % v porovnaní s údajmi predchádzajúcich rokov. Na strane importu druhým najväčším partnerom Maďarska bolo Rakúsko s 6,1 % a tretím Poľsko s 5,8 %. Takže z hľadiska obchodovania s tovarmi najvýznamnejšími zahraničnými partnermi Maďarska bolo síce Nemecko, zároveň však treba konštatovať, že i štáty V4 figurujú na významných miestach. Najdôležitejšími partnermi Maďarska mimo Európskej únie boli Čína (na 10. mieste), ako aj Rusko (na 12. mieste).

1.1.5. Podnikateľské prostredie

Podnikateľské prostredie vo veľkej miere vplyva na hospodársku výkonnosť daného štátu. V Maďarsku sa po kríze v r. 2009 nepretržite zvyšuje počet registrovaných hospodárskych spoločností (s výnimkou roku 2015). V r. 2018 počet hospodárskych organizácií prevýšil údaje spred roka o 2,1 % a dosiahol 1,9 milióna, z čoho počet samostatných podnikateľov je 1,2 milióna a 521 000 tvoria obchodné spoločnosti. V r. 2018 92 % hospodárskych organizácií tvorili podnikateľské subjekty a zvyšných 8 % sa skladalo z rozpočtových organizácií, neziskových organizácií a iných hospodárskych organizácií. Na zvýšení počtu podnikateľských subjektov mali v prvom rade vplyv samostatní podnikatelia (v rámci toho samostatne zárobkovo činné osoby) - a to vďaka zvýšeniu ich počtu o viac ako 2 %, avšak počet obchodných spoločností bol v porovnaní s predchádzajúcim

rokom nižší.

99 % podnikateľských subjektov pôsobiach v Maďarsku sa považuje za malé a stredné podnikateľské subjekty („MSP“). Hoci malé a stredné podniky tvoria z hľadiska hospodárskej výkonnosti stabilnú časť, z pohľadu výroby a tržieb smerodajnú časť tvorí produkcia veľkých firiem. V rámci oblasti MSP na územnej úrovni existuje veľký ekonomický a výkonnostný rozdiel, lebo väčšina z nich sa sústreďuje v centrálnej a severozápadnej časti krajiny. Tu musíme vyzdvihnúť župu Pest, s ktorou sa spája 43 % počtu zamestnancov zamestnaných u MSP a 48 % hodnoty objemu ich investícií.

1.1.6. Trh práce

Hospodársky rast okrem údajov výroby je podložený vo všeobecnosti aj tendenciami trhu práce. V súlade s tým pozitívny dopad konjunktúry môžeme vidieť aj na trhu práce, kde zvýšená hospodárska výkonnosť spôsobila zvýšený dopyt po pracovnej sile a paralelne so zvýšením aktivity sa znížila disponibilná rezerva v oblasti pracovných síl. Spomedzi štátov V4 sa miera aktivity po kríze v najväčšej miere zvýšila v Maďarsku. V r. 2018 sa opäť zlepšil trend na trhu práce, krajina dosiahla najvyššiu úroveň zamestnanosti a najnižšiu úroveň nezamestnanosti za posledných 20 rokov. V roku 2018 Maďarsko takmer splnilo (chýbalo už len 0,3 percentuálnych bodov) cieľovú hodnotu Európskej únie do roku 2020 - t. j. aby pomer zamestnanosti vo vekovej skupine od 20 do 64 rokov dosiahol 75 %.

Miera nezamestnanosti v r. 2018 tiež dosiahla rekordne nízku hodnotu (3,7 %), čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom znamenalo zlepšenie o 0,4 percentuálneho bodu. V číselnom vyjadrení počet nezamestnaných medzi obyvateľmi v aktívnom veku bol 172-tisíc, o 20-tisíc menej ako v r. 2017. Zmena sa dotýkala oboch pohlaví pozitívne a to i napriek tomu, že miera nezamestnanosti žien ešte stále prevyšuje.

Okrem miery nezamestnanosti však zároveň musia byť zohľadnené aj nepriaznivé demografické trendy a rozdiely v kvalifikácii, ktoré znamenajú čoraz väčšiu bariéru. Tento faktor znásobuje aj nedostatok pracovnej sily, ktorý sa týka čoraz viac odvetví a sektorov a bol vo veľkej miere spôsobený mobilitou maďarských zamestnancov v rámci Európy. Predstavuje novú výzvu pre maďarských zamestnávateľov a odborníkov v oblasti hospodárskej politiky. V súvislosti s vytvorením pracovných miest sú však domáci zamestnávatelia napriek tomu optimistickí, vo všetkých regiónoch a v každom odvetví sú otvorení prijímaniu nových pracovníkov.

Podiel neobsadených pracovných miest vykazuje od r. 2012 priebežný nárast - v r. 2012 mal hodnotu 1,2 %, v r. 2015 dosiahol 1,8 %, v r. 2017 sa zvýšil na 2,6 % a do r. 2018 počet pracovných ponúk čakajúcich na obsadenie dosiahol 83,5 tisíc. Podľa veľkosti firiem nových zamestnancov hľadajú hlavne veľké spoločnosti, pričom mikropodniky vo všeobecnosti neplánujú rozšírenie počtu svojich pracovníkov. Celkovo na pracovnom trhu teda existuje výrazný dopyt po nových zamestnancoch, aby firmy zo súkromného sektora mohli zvýšiť svoju hospodársku výkonnosť, ale slabá ponuka ich stavia pred výzvou.

Jedným z dôsledkov tejto situácie o získanie a udržanie zamestnancov je priebežné zvyšovanie priemerných miezd v Maďarsku počas uplynulých rokov. Podľa najnovších štatistík hrubá priemerná mzda na celoštátnej úrovni už prevyšuje 350.000 HUF, v hlavnom meste však sa už blíži k hodnote 450.000 HUF v hrubom.

1.2. Cezhraničná spolupráca

Maďarsko-slovenské hospodárske vzťahy sa pohybujú na vyslovene širokej báze, do ktorej patrí

obchod s tovarom, obchod so službami, dodávateľské vzťahy v rámci automobilového a elektrotechnického priemyslu, migrácia a mobilita pracovnej sily, export a import prevádzkového kapitálu, rozvoj cezhraničnej dopravnej a energetickej infraštruktúry, prihraničná, regionálna a oblastná spolupráca, spoločné využitie priamych a nepriamych zdrojov z EÚ, ako aj spolupráca v oblasti ochrany životného prostredia, výskumu, vývoja a inovácií.

V r. 2018 sme v oblasti obchodovania s tovarmi realizovali so Slovenskom tretí najväčší obrat spomedzi partnerských krajín, tým pádom ho môžeme, po Nemecku a Rakúsku, považovať za nášho tretieho najväčšieho tradičného partnera v oblasti zahraničného obchodu. Na zahraničnom obchode produktov má Slovensko 5,2 % podiel, čo v porovnaní s rokom 2017 znamená nárast o 14,2 % a na importe 5 %, čo predstavuje zníženie o 0,3 %.¹ Významný podiel (35-40%) na spoločnom obchode, ktorý sa dá považovať za intenzívny, majú malé a stredné podniky týchto dvoch štátov. Obe zainteresované strany by chceli naďalej tento podiel zvyšovať. Dôležité sú aj vzťahy v oblasti turistiky, lebo práve 19 % cudzincov cestujúcich do Maďarska, prichádza zo Slovenska. A zase naopak, medzi 3 najpopulárnejšími cieľovými destináciami Maďarov cestujúcich do zahraničia figuruje aj Slovensko. Popri obrate tovarov a popri turizme majú veľký význam aj dvojstranné kapitálové väzby, čo charakterizuje skutočnosť, že podľa údajov Národnej banky Slovenska sa Maďarsko nachádza medzi 10 najväčšími partnermi tak v oblasti slovenského dovozu kapitálu, ako aj jeho vývozu. Z hľadiska počtu firiem sú, po Česku, na Slovensku v najväčšom počte zastúpené práve maďarské firmy, a to podľa údajov z r. 2017 viac ako 9.800 maďarských podnikateľských subjektov je zainteresovaných nejakým spôsobom na Slovensku.

Z hľadiska hospodárskych vzťahov majú veľký význam dopravné spojenia medzi štátmi. Prebieha výstavba rýchlostných ciest M15-D2 Rajka-Rusovce a M30-R4 Miskolc (Miškovec)-Košice, ako aj príprava mnohých nových cestných hraničných prepojení. Od posledného kvartálu 2017 prebieha výstavba nového mosta nad Dunajom pri Komárne. Prioritnou oblasťou hospodárskej spolupráce je aj energetická bezpečnosť. Vuplynulých rokoch boli odovzdané výsledky viacerých spoluprác v rámci energetiky a v budúcnosti sa dá očakávať realizácia ďalších - napr. ropovodov, elektrické vedenia...

Významným prvkom regionálnej spolupráce je Kooperačný program Interreg V-A Slovenská republika – Maďarsko 2014-2020 (nadviazal na úspešný program v rokoch 2007-2013), ktorý kofinancoval projekt umožňujúci aj vypracovanie tejto publikácie, s rámcovou finančnou sumou 146,46 milióna EUR. Hlavné ciele programu sú nasledujúce: „Program „Interreg V-A Maďarsko – Slovensko“ sa zameriava na spoločnú ochranu, rozvoj a využitie spoločného prírodného a kultúrneho dedičstva v pohraničných oblastiach v rámci cestovného ruchu. Zahŕňa spoločné vodohospodárstvo, predchádzanie katastrofám, vytváranie vhodných podmienok na obnovu kultúrneho a architektonického dedičstva a rozvoj udržateľného cezhraničného cestovného ruchu. Program podporuje intenzívnejšie vnútorné prepojenie v rámci Európskej únie ako jedinečného a integrovaného hospodárskeho priestoru zabezpečovaním lepšieho prístupu regionálnych centier do siete TEN-T, ako aj podporou ekologických systémov regionálnej verejnej dopravy a logistických systémov. Program sa okrem toho zameriava na rozvoj najdôležitejších podmienok potrebných na zvyšovanie mobility pracovnej sily a venuje pozornosť integrácii cezhraničných trhov práce. Podporuje zlepšenie prístupu ku kultúrnym a prírodným zdrojom a súbežne s tým aj vytváranie pracovných príležitostí, ktoré je v súlade s miestnymi pracovnými silami a stratégiami rastu.

¹Zdroj: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mo/mo2018.pdf?fbclid=IwAR0ablQs7A1p--dlDsEkUrv-7n89PXzR0LCjSG6jaE27pwpzSZiHJktDfPM>

A napokon je jeho cieľom naďalej podporovať spoluprácu verejných inštitúcií a spoločenskí, ktoré nažívajú po oboch stranách hranice, no vedľa seba.²

Jeho štyri prioritné osi sa dajú zhrnúť v nasledujúcej forme³:

1. prioritná os: Príroda a kultúra

Súhrnným cieľom prioritnej osi „Príroda a kultúra“ je zvýšenie turistickej príťažlivosti tejto programovej oblasti. V rámci tejto priority môžu byť podporované tie projekty, ktoré prispievajú k ochrane, rozvoju a zvýšeniu atraktívnosti prírodného a historického dedičstva prihraničného regiónu.

Výška celkového rozpočtu, ktorý môže byť použitý na činnosť osi: 67 558 119 EUR.

2. prioritná os: Posilnenie cezhraničnej mobility

Cieľom prioritnej osi „Posilnenie cezhraničnej mobility“ je zvýšenie počtu hraničných priechodov a zníženie času vybavovania cezhraničnej dopravy. V rámci tejto priority môžu byť podporované tie projekty, výsledkom ktorých sa realizuje výstavba nových ciest, mostov a kompozitných prístavov a ktoré prispievajú k rozvoju služieb verejnej a hromadnej dopravy.

Výška celkového rozpočtu, ktorý môže byť použitý na činnosť osi: 22 477 769 EUR.

3. prioritná os: Stimulovanie zamestnanosti

Cieľom prioritnej osi „Stimulovanie zamestnanosti“ je podpora nových, udržateľných pracovných miest a podpora mobility pracovnej sily. V rámci výzvy na predloženie žiadostí môžu byť podporované také oblastné akčné plány, ktoré zvyšujú konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov, resp. rozvíjajú cezhraničnú cestnú infraštruktúru.

Výška celkového rozpočtu, ktorý môže byť použitý na činnosť osi: 34 608 080 EUR.

4. prioritná os: Spolupráca inštitúcií

Cieľom prioritnej osi „Spolupráca inštitúcií“ je posilňovanie cezhraničnej spolupráce medzi inštitúciami, resp. výmena vedomostí a skúseností. V rámci výzvy na predloženie žiadostí môžu byť podporované tie projekty, ktoré prispievajú k rozšíreniu inštitucionálnych kapacít, resp. vzájomnému zdieľaniu a uplatneniu dobrých skúseností.

Výška celkového rozpočtu, ktorý môže byť použitý na činnosť osi: 21 816 480 EUR.

Na účely cezhraničných spoluprác v jednotlivých regiónoch - v župe Szabolcs-Szatmár-Bereg a župe Borsod-Abaúj-Zemplén, v Košickom kraji a v Prešovskom kraji – zabezpečuje ďalšie podporne zdroje aj program ENI Cezhraničná spolupráca Maďarsko - Slovensko - Rumunsko - Ukrajina. Celková výška financovania z EÚ, ktorá je v rámci programu k dispozícii predstavuje čiastku 73 952 000 EUR. Avšak na rôznych spoluprácach zorganizovaných pre realizáciu návrhov projektov sa v každom prípade musí zúčastniť aj ukrajinský partner. Priority programu sa dajú zhrnúť v nasledujúcich bodoch:

- Popularizácia miestnej kultúry a historického dedičstva prostriedkami cestovného ruchu
- Udržateľné využívanie životného prostredia na území pohraničia

²Zdroj: https://ec.europa.eu/regional_policy/hu/atlas/programmes/2014-2020/slovakia/2014tc16rfcb015

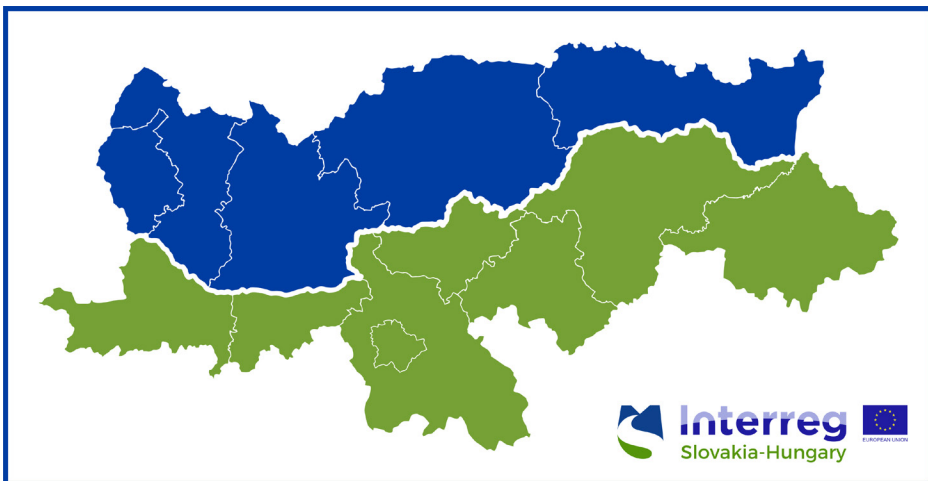
³Zdroj: <http://www.skhu.eu/program/mit-tamogatunk>

- Rozvoj dopravnej infraštruktúry s cieľom zlepšiť voľný pohyb osôb a tovaru
- Rozvoj infraštruktúry informačno-komunikačných technológií a výmena informácií
- Realizácia spoločných aktivít zameraných na predchádzanie prírodným a človekom spôsobeným katastrofám, podpora spoločného postupu v mimoriadnych situáciách
- Podpora projektov v oblasti zdravotníctva

Za účelom podpory posilnenia zahraničných hospodárskych vzťahov bolo v r. 2014 otvorené Obchodné centrum Veľvyslanectva Maďarska v Bratislave. „Obchodné centrum zabezpečuje infraštruktúru a referentské pracovné miesta napomáhajúce rokovaniam a predstaveniu firiem pre vycestované maďarské malé a stredné podniky a slovenské malé a stredné podniky zaujímajúce sa o maďarské obchodné príležitosti. Spolupracuje pri preskúmaní partnerov a obchodných príležitostí, zorganizovaní rokovaní, prezentácií tovarov, kontaktných dní a zabezpečení miesta, naštartovaní spoločných projektov EÚ, pri zabezpečení rozsiahleho relačného a obchodného poradenstva.“⁴

Najdôležitejší inštitucionálny rámec maďarsko-slovenských spoluprác tvorí Slovensko-maďarská zmiešaná komisia pre otázky hospodárskej spolupráce („Magyar-Szlovák Gazdasági Együttműködési Kérdések Vegyes Bizottsága“ /“GEK VB“/).

Slovensko, ktoré má viac ako 650 km dlhú spoločnú hranicu s Maďarskom, má rovnaké kvantitatívne a kvalitatívne očakávania, relatívne nízke prepravné náklady a možnosti servisu z domácej bázy, vďaka ktorému predstavuje ideálne podmienky pre maďarské podnikateľské subjekty, ktoré uvažujú o preniknutí na zahraničné trhy. A to platí i naopak. Pre tých, ktorí sa rozhodli podnikáť práve tu, je určená táto publikácia. Nasledujúce kapitoly obsahujú informácie, ktoré sú nevyhnutné pre založenie podnikateľského subjektu v Maďarsku.

Zdroj: <http://www.skhu.eu/programme/eligible-area>

⁴Zdroj: <https://pozsony.mfa.gov.hu/page/K%C3%BClgazdas%C3%A1gi%20inform%C3%A1ci%C3%B3k>

2. ZAČATIE PODNIKATELSKEJ ČINNOSTI V MAĎARSKU

Pred zodpovedaním praktických otázok začatia a prevádzkovania činnosti podnikateľských subjektov v Maďarsku, je potrebné predovšetkým definovať, v akej právnej forme tu môžu fungovať obchodné spoločnosti, ako aj to, aké výhody a nevýhody znamenajú jednotlivé právne formy spoločností pre svojich vlastníkov a podnikateľov.

2.1. Obchodné spoločnosti⁵

Obchodné spoločnosti sú také podnikateľské subjekty disponujúce právnou subjektivitou, ktoré sú založené za účelom vykonávania spoločnej hospodárskej činnosti s charakterom obchodu, a kde sa spoločníci – fyzické alebo právnické osoby – prostredníctvom svojho majetkového príspevku spoločne podieľajú na zisku a strate. Zisk, ale aj strata prináleží spoločníkom spoločnosti podľa pomeru ich majetkového príspevku, ktorý je totožný s ich vlastníckym podielom. Spoločníci spoločnosti sú povinní spolupracovať medzi sebou, ako aj orgánmi spoločnosti, resp. nesmú ohroziť dosiahnutie cieľov spoločnosti.

2.1.1. Typy obchodných spoločností⁶

V Maďarsku môže byť ako obchodná spoločnosť založená verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným alebo akciová spoločnosť. V názve obchodnej spoločnosti musí byť uvedené označenie formy obchodnej spoločnosti alebo jeho skratka.

Verejná obchodná spoločnosť

V prípade založenia verejnej obchodnej spoločnosti (v. o. s.) sa spoločníci spoločnosti uzavretím spoločenskej zmluvy zaväzujú, že poskytnú majetkový vklad pre spoločnosť za účelom ekonomickej činnosti spoločnosti a v celom rozsahu, prostredníctvom svojho vlastného majetku, ručia za tie záväzky spoločnosti, ktoré nie sú zabezpečené majetkom. To znamená, že v prípade súdneho sporu môže byť voči spoločníkom vykonaná hoci aj exekúcia. Nový spoločník, vstupujúci do spoločnosti navyše, je povinný prebrať zodpovednosť za záväzky spoločnosti vzniknuté pred jeho vstupom tým istým spôsobom ako ostatní spoločníci spoločnosti.

Najvyšším orgánom verejnej obchodnej spoločnosti je zhromaždenie spoločníkov, ktoré sa formou uznesenia prijatého trojštvrtinovou väčšinou hlasov môže v hociakej otázke rozhodnúť samo. Každý zo spoločníkov má hlas s rovnakou váhou. Pre odvolanie vedúcich funkcionárov je potrebná minimálne trojštvrtinová väčšina hlasov, avšak pre zmenu spoločenskej zmluvy, ako aj pre rozhodnutie o transformácii, zlúčení, rozdelení spoločnosti a jej zrušení bez právneho nástupcu je potrebné jednohlasne prijaté rozhodnutie.

Vybavovanie záležitostí verejnej obchodnej spoločnosti vykonáva konateľ, avšak v prípade jeho neexistencie z dôvodu napr. nevymenovania alebo nezvolenia, sa každý spoločník považuje za konateľa. V takom prípade každý z konateľov môže konať samostatne, zároveň aj hociktorý z konateľov môže namietkať proti plánovanému alebo už vykonanému opatreniu iného konateľa. V tomto poslednom prípade na posúdenie opatrenia je oprávnené zhromaždenie spoločníkov.

⁵Zdroj: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1300005.TV>, Obč. zák. 3. kniha: Právnická osoba 3. časť: Hospodárska organizácia XV. kapitola: 3:88– 3:93. §

⁶Zdroj: XI. Nadvpis 3:138. § - XV. Nadvpis 3:323. §

Spoločníci svoj podiel alebo jeho časť môžu previesť na iného spoločníka spoločnosti alebo na tretiu osobu. V prípade zániku právneho vzťahu spoločníka musí spoločnosť vykonať zúčtovanie s bývalým spoločníkom, jeho dedičom alebo právnym nástupcom, a to s výnimkou prípadu, kedy podiel už bol prevezený alebo ak dedič, resp. právny nástupca spoločníka vstúpil, do spoločnosti ako spoločník.

Okrem všeobecných prípadov zániku právnickej osoby bez právneho nástupcu (viď 2.1.4.) verejná obchodná spoločnosť zaniká bez právneho nástupcu aj vtedy, ak sa počet jeho spoločníkov zníži na jednu osobu a spoločnosť do šiestich mesiacov neoznámí vstup ďalšieho spoločníka. Verejná obchodná spoločnosť sa môže zmeniť na komanditnú spoločnosť – a komanditná spoločnosť na verejnú obchodnú spoločnosť – formou zmeny spoločenskej zmluvy.

Počet spoločností fungujúcich v Maďarsku vo forme verejnej obchodnej spoločnosti je nepatrný, nedosiahne ani tisíc. V praxi sa používa len zriedka, a preto i je prax jej bankového financovania neúplná.

Komanditná spoločnosť

Komanditná spoločnosť (k. s.) v podstate je totožná s formou verejnej obchodnej spoločnosti, líši sa len v menších detailoch. V prípade založenia komanditnej spoločnosti sa spoločníci spoločnosti uzavretím spoločenskej zmluvy zaväzujú, že poskytnú majetkový vklad pre spoločnosť za účelom ekonomickej činnosti spoločnosti; minimálne jeden zo spoločníkov (ďalej len: komplementár) sa zaväzuje, že bude ručiť za tie záväzky spoločnosti, ktoré nie sú zabezpečené majetkom, pričom druhý člen (ďalej len: komanditista) nemá žiadny záväzok za ručenie a nemôže byť ani vedúcim funkcionárom spoločnosti. Ak sa jeden komplementár stane komanditistom, počas päťročného obdobia od momentu, ako sa stal komanditistom, musí podľa ustanovení týkajúcich sa komplementárov, ručiť za dlhy spoločnosti vzniknuté pred touto zmenou.

Okrem všeobecných prípadov zániku právnickej osoby bez právneho nástupcu (viď 2.1.4.) komanditná spoločnosť zaniká bez právneho nástupcu aj vtedy, ak zaniká právny vzťah spoločníka – a to tak v prípade komplementára, ako aj komanditistu a spoločnosť do šiestich mesiacov od toho neoznámí, že príslušnou zmenou spoločenskej zmluvy obnovila podmienky fungovania komanditnej spoločnosti alebo to, že komanditnú spoločnosť zmenila na verejnú obchodnú spoločnosť.

Komanditná spoločnosť v praxi je v Maďarsku charakteristickou formou mikropodnikania. Je to z toho dôvodu, že ručenie zo strany komplementára za záväzky nezabezpečené majetkom spoločnosti, môže byť z dôvodu rizika činnosti podnikania odstrašujúcim faktorom pre budúcich komplementárov. Jej slovenským ekvivalentom je komanditná spoločnosť.

Spoločnosť s ručením obmedzeným

Spoločnosť s ručením obmedzeným (s. r. o.) je obchodná spoločnosť, ktorá sa zakladá základným imaním skladajúcim sa z vkladov („kmeňových vkladov“) s vopred určenou sumou. Záväzok spoločníka voči spoločnosti sa v tomto prípade môže rozšíriť len na splatenie tohto vkladu a iné splatenia s hodnotou majetku ustanovené v spoločenskej zmluve - tým pádom ani nie je povinný v celej miere ručiť za záväzky spoločnosti.

Vklady sú majetkovými príspevkami spoločníkov, z ktorých môže každý zo spoločníkov vlastniť len jeden, takže ak jeden zo spoločníkov získa vklad iného spoločníka, nebude disponovať dvoma vkladmi, ale navýši sa hodnota svojho vlastného vkladu o hodnotu získaného vkladu. Vklady spoločníkov môžu mať rôzne hodnoty, výška jednotlivých vkladov nemôže byť nižšia ako 100 000

HUF. Súčet všetkých („kmeňových“) vkladov tvorí základné imanie, ktoré v prípade jednej s. r. o. nemôže byť nižšie ako 3 000 000 HUF.

Všetky práva a povinnosti spoločníka súvisiace s vkladom tvoria obchodný podiel, ktorý vzniká zaregistrovaním spoločnosti. Miera obchodného podielu je v súlade s vkladmi spoločníkov, t. j. s obchodným podielom s rovnakou mierou sú spojené rovnaké práva spoločníka. Obchodný podiel môže byť neobmedzene prevezený medzi spoločníkmi, ale na cudziu osobu je možné ho previesť iba vtedy, ak spoločník v celej výške poskytol vklad (t. j. v plnej miere vyplatil jeho hodnotu pre s. r. o.). Výnimku tvorí prípad, ak sa prevod uskutoční preto, lebo z dôvodu zanedbania splnenia majetkového príspevku, resp. dodatočného vkladu v prípade spoločníka, zanikol jeho právny vzťah spoločníka. Prevod obchodného podielu musí byť zaevidovaný v písomnej forme, nevyžaduje však zmenu spoločenskej zmluvy.

Spoločnosť môže svojim spoločníkom poskytnúť vyplatenie zo svojho vlastného imania výlučne len z voľného nerozdeleného zisku doplneného zdaneným výsledkom predchádzajúceho účtovného roka. Spoločníkovi v tomto prípade za účelom poskytnutia výplat prináleží suma určená v pomere („kmeňových“) vkladov (ďalej len: dividenda). Dividendu si môže nárokovat spoločník oprávnený na realizáciu členských práv, v pomere svojho už splneného majetkového príspevku. Valné zhromaždenie prijíma rozhodnutie o vyplatení dividendy súčasne so schválením správ (viď 2.1.3).

Najvyšším orgánom spoločnosti s ručením obmedzeným je valné zhromaždenie, do ktorého výlučnej právomoci patrí schválenie zmluvy, ktorú uzatvára spoločnosť so svojím vlastným spoločníkom, konateľom, členom dozornej rady, vybraným audítorom spoločnosti alebo ich blízkym príbuzným. Konateľ je povinný zvoliť valné zhromaždenie alebo iniciovať prijatie jeho rozhodnutia za účelom vykonania potrebných opatrení, ak má vedomosť, že výška vlastného imania spoločnosti sa z dôvodu straty znížila na polovicu; ak sa vlastné imanie spoločnosti zníži pod minimálnu sumu základného imania upravenú v zmluve alebo ak spoločnosti hrozí platobná neschopnosť, tj. prerušila svoje platby alebo majetok spoločnosti nepokrýva jej dlhy. V prípade potreby valné zhromaždenie môže rozhodnúť aj o dodatočnom vklade slúžiacom na náhradu strát.

Za vybavovanie záležitostí spoločnosti zodpovedá konateľ alebo konatelia. Ak má spoločnosť viac konateľov, títo môžu konať aj samostatne, avšak každý z nich môže namietať voči akémukoľvek opatreniu druhého konateľa. V tomto prípade toto opatrenie posudzuje valné zhromaždenie - do prijatia rozhodnutia valného zhromaždenia opatrenie nemôže byť vykonané. Konateľ je povinný o spoločníkoch spoločnosti viesť aj zoznam spoločníkov.

V prípade zániku spoločnosti bez právneho nástupcu majú byť z majetku spoločnosti zostávajúceho po uspokojení veriteľov najprv vrátené dodatočné vklady, následne zvyšná časť má byť rozdelená medzi spoločníkmi spoločnosti, podľa pomeru ich vkladov.

Spoločnosť s jedným spoločníkom môže vzniknúť vtedy, ak všetky obchodné podiely jednej spoločnosti s viacerými spoločníkmi získa ten istý spoločník, ale je možné založiť takúto spoločnosť i bez predchodcu. V prípade spoločnosti s jedným spoločníkom má byť vypracovaná zakladateľská listina a právomoc najvyššieho orgánu bude vykonávať zakladajúci alebo jediný spoločník. Spoločnosť s jedným spoločníkom sa po jej doplnení novými členmi môže meniť na spoločnosť s viacerými spoločníkmi, no v tomto prípade spoločníci musia zakladateľskú listinu zmeniť na spoločenskú zmluvu. S. r. o. je v Maďarsku najpopulárnejšou formou obchodnej spoločnosti v okruhu právnických osôb. Viac ako 70 % takýchto obchodných spoločností funguje vo forme s. r.

o. Dôvodom jej rozšírenia je ľahká procedúra zakladania, pomerne nízke požadované základné imanie a ručenie s obmedzením, čo ohraničí riziko na strane vlastníka. Slovenským ekvivalentom spoločnosti s ručením obmedzeným je s. r. o.

Akciová spoločnosť

Akciová spoločnosť je obchodná spoločnosť, ktorá funguje so základným imaním skladajúcim sa z akcií, ktoré majú vopred určený počet a menovitú hodnotu. Záväzok akcionára voči akciovej spoločnosti sa vzťahuje len na poskytovanie hodnoty akcie - t. j. akcionár v podstate nie je povinný zodpovedať za záväzky akciovej spoločnosti. Ak akcie akciovej spoločnosti boli zo strany burzy prijaté na obchodovanie, spoločnosť sa považuje za verejnú akciovú spoločnosť („nyrt.“), v prípade, ak nie, za súkromnú akciovú spoločnosť („zrt.“).

Súhrn menovitej hodnoty akcií tvorí základné imanie akciovej spoločnosti. Základné imanie súkromnej akciovej spoločnosti nemôže mať hodnotu nižšiu ako 5 miliónov HUF a základné imanie verejnej akciovej spoločnosti nemôže mať hodnotu nižšiu ako 20 miliónov HUF, ďalej suma peňažného príspevku v prípade založenia verejnej akciovej spoločnosti („nyrt.“) nemôže byť nižšia ako 30% základného imania.

„Akcia je cenný papier na meno stelesňujúci práva člena uplatniteľné v emitujúcej akciovej spoločnosti, ktorý má menovitú hodnotu a je obchodovateľná.“ Akcie - v závislosti od formy fungovania - môžu byť vygenerované prostredníctvom tlačiarne alebo v dematerializovanej forme. Akciová spoločnosť o osobách akcionárov vedie register akcií („knihu akcií“), v ktorom eviduje základné údaje akcionárov zadefinovaných v právnych predpisoch. Pri založení akciovej spoločnosti majú byť povinne vypracované jej stanovy, ktoré musia obsahovať povinné obsahové prvky - v právnych predpisoch zadefinované všeobecné obsahové prvky a tie, ktoré sú špecifické pre akciovú spoločnosť.

Akcionár je oprávnený zúčastniť sa na valnom zhromaždení, požiadať o vysvetlenie, ako aj predložiť pripomienku a návrh v prípade, ak je vlastníkom akcie spojenej s hlasovacím právom. Táto akcionárovi zabezpečí hlasovacie právo v pomere k menovitej hodnote akcie. Akciová spoločnosť môže vo forme dividendy zo svojho vlastného imania vyplatiť akcionára, a to s prihliadnutím na jeho právny pomer člena a výsledok predchádzajúceho roka. Akcionárovi prináleží dividenda v pomere k menovitej hodnote jeho akcie. K vyplateniu môže dôjsť iba vtedy, ak by sa výška vlastného imania z tohto dôvodu neznížila pod úroveň stanovenú právnym predpisom, resp. ak vyplatenie neohrozuje solventnosť danej spoločnosti.

Najvyšším orgánom akciovej spoločnosti je valné zhromaždenie, do výlučnej kompetencie ktorého patrí dlhodobé odmeňovanie vedúcich funkcionárov, členov dozornej rady, ako aj zamestnancov vo vedúcom postavení. Valné zhromaždenie musí povinne prijať uznesenie, ak sa vlastné imanie akciovej spoločnosti z nejakého dôvodu zníži pod úroveň zadefinovanej v zákone alebo ak majetok akciovej spoločnosti už nepokrýva jej dlhy alebo ak jej hrozí platobná neschopnosť. Valné zhromaždenie môže rozhodnúť o zmene stanov, zmene formy fungovania spoločnosti, transformácii, zlúčení, rozdelení spoločnosti, o jej zániku bez právneho nástupcu, ako aj o znížení základného imania - o poslednom musí rozhodnúť len v tom prípade, ak to stanovy neurčia inak.

Vybavovanie záležitostí akciovej spoločnosti realizuje predstavenstvo, ktoré sa skladá z troch členov - fyzických osôb. Svojho predsedu si zvolí spomedzi členov, svoje rozhodnutia prijíma väčšinou hlasov prítomných osôb. V prípade verejnej akciovej spoločnosti je povinná aj - nerozhodujúca - voľba dozornej rady, avšak v prípade súkromnej akciovej spoločnosti má byť zriadená len v tom prípade, ak o to vyslovene požiada určitý podiel akcionárov. U verejnej akciovej spoloč-

nosti je povinné aj zriadenie výboru pre audit, ďalej u každej akciovej spoločnosti musí pracovať stály audítor.

Akciové spoločnosti môžu zaniknúť, pretransformovať sa, zlúčiť bez právneho nástupcu a môžu sa aj rozdeliť.

Môže vzniknúť aj akciová spoločnosť s jediným akcionárom - podobne, ako v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným tvorenou jednou osobou - ak sa v jej stanovách zaviazne na prevzatie všetkých akcií spoločnosti jedna osoba. Popri tom vzniká spoločnosť s jednou osobou aj vtedy, ak všetky akcie jednej akciovej spoločnosti tvorenej viacerými osobami získa jedna osoba.

2.1.2. Založenie obchodných spoločností⁷

Zakladacou listinou obchodných spoločností - s výnimkou akciovej spoločnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným s jedným spoločníkom - je spoločenská zmluva. Zakladaciu listinu musí podpísať niektorý zo zakladajúcich spoločníkov a musí byť spísaná vo forme notárskej zápisnice alebo súkromnej listiny kontrasignovanej advokátom, resp. takým právnikom niektorého zakladateľa, ktorý je členom komory.

V zakladacej listine má byť uvedená aj prevádzka a pobočka spoločnosti (ak spoločnosť požiada o zaregistrovanie druhej z nich do evidencie). Ak sídlo spoločnosti nie je totožné s prevádzkovou centrálou spoločnosti, v zakladateľskej listine má byť uvedená aj prevádzková centrála.

Založenie obchodnej spoločnosti má byť nahlásené na miestne príslušný registrujúci súd vedúci obchodný register. Počas obdobia medzi sformulovaním listiny a nahlásením môže obchodná spoločnosť fungovať ako prípravná spoločnosť („előtársaság“), avšak obchodnú činnosť môže vykonávať len po predložení žiadosti o registráciu. O zmene zakladajúcej listiny inou ako zmluvnou cestou, zmene názvu spoločnosti, sídla, prevádzok, pobočiek a okruhu činnosti spoločnosti - nepovažovaného za jej hlavnú činnosť - môže rozhodnúť najvyšší orgán spoločnosti. Ak by niektorá zo zmien nepriaznivo pôsobila na práva niektorých spoločníkov, je potrebné jednohlasné rozhodnutie všetkých spoločníkov.

2.1.3. Účastníci obchodných spoločností⁸

„Rozhodovací orgán spoločníkov obchodných spoločností je najvyšším orgánom, ktorého najdôležitejšou úlohou je rozhodovanie v základných obchodných a personálnych otázkach spoločnosti. Do právomoci najvyššieho orgánu patrí schválenie účtovnej závierky podľa zákona o účtovníctve (ďalej len: účtovná závierka) a rozhodovanie o rozdelení zisku. Každý spoločník obchodnej spoločnosti je oprávnený osobne alebo prostredníctvom svojho zástupcu zúčastniť sa na činnosti najvyššieho orgánu. Miera hlasovacieho práva, ktorá môže byť uplatnená v najvyššom orgáne spoločnosti sa riadi majetkovým príspevkom spoločníka v spoločnosti.“

Vybavovanie záležitostí obchodnej spoločnosti vykonáva samostatne vedúci funkcionár na základe prednostných záujmov spoločnosti. Avšak ako vedúci funkcionár je podriadený právnym predpisom, zakladateľskej listine a rozhodnutiam prijatým najvyšším orgánom spoločnosti. Členovia spoločnosti mu nemôžu dávať pokyny a jeho právomoc nemôže byť odňatá najvyšším orgánom. Najvyšší orgán v záujme podpory práce vedúceho funkcionára môže vymenovať jedného alebo viacerých prokuristov.

⁷Zdroj: XVI. kapitola: 3:94. § - 3:102. §

⁸XX: kapitola: 3:109. § - 3:132. §

Prokurista na základe nariadení vedúceho funkcionára riadi nepretržité fungovanie spoločnosti. Popri prokuristovi so všeobecnou právomocou na prevádzkach a pobočkách spoločnosti môžu byť vymenovaní aj prokuristi s obmedzenou právomocou. Funkčné obdobie vedúcich funkcionárov je päťročné.

Dozorná rada musí byť povinne zriadená v prípade, ak celkový počet pracovníkov spoločnosti zamestnávaných na plný pracovný úväzok je v ročnom priemere vyšší ako 200. Ak v spoločnosti funguje dozorná rada, najvyšší orgán spoločnosti musí prihladať na správy dozornej rady. Napríklad činnosť najvyššieho orgánu porušuje záujmy spoločnosti, dozorná rada môže za účelom prerokovania tejto otázky zvoliť zasadnutie najvyššieho orgánu spoločnosti. Dozorná rada sa skladá z troch členov a jej funkčné obdobie je tiež päťročné.

„Úlohou stáleho audítora vybraného najvyšším orgánom je, aby audit vykonal podľa predpisov a na základe toho v správe nezávislého audítora zaujal stanovisko o tom, či účtovná závierka obchodnej spoločnosti vyhovuje právnym predpisom, a či poskytuje hodnoverný, reálny obraz o majetkovej, finančnej a príjmovej situácii spoločnosti, ďalej o ekonomických výsledkoch jej činnosti.“ Stálym audítorom môže byť výlučne len individuálny audítor alebo audítorská firma (resp. jej konkrétne zadaný zamestnanec) zaregistrovaná v zozname audítorov. Stálym audítorom nemôže byť osoba, ktorá je hocikým spôsobom v spojení s obchodnou spoločnosťou (napríklad zamestnanec, blízky rodinný príslušník, atď.). Stály audítor má byť uvedený v zakladateľskej listine, audítor je následne zvolený najvyšším orgánom spoločnosti, maximálne na päťročné obdobie.

2.1.4. Zrušenie alebo zánik obchodných spoločností⁹

Obchodná spoločnosť sa môže pretransformovať na inú obchodnú spoločnosť, zoskupenie alebo družstvo s inou formou spoločnosti a môže s nimi aj zlúčiť. V prípade, ak by vlastné imanie spoločnosti počas dvoch po sebe nasledujúcich účtovných rokov nedosiahlo úroveň základného imania povinne predpísaného pre danú formu spoločnosti a toto spoločníci nesplnia do uplynutia zákonom zadaného termínu, obchodná spoločnosť je povinná rozhodnúť sa o svojej transformácii, zániku alebo zlúčení sa s inou obchodnou spoločnosťou aj bez právneho nástupcu. Pred ukončením transformácie musí byť ale vyjasnený podiel na základnom imaní, ktorý bude v budúcnosti prináležať jednotlivým spoločníkom, ako aj majetkový podiel prináležiaci spoločníkom, ktorí si neželajú zúčastniť sa na tejto transformácii.

Pre transformáciu, zlúčenie a rozdelenie akciových spoločností platia špeciálne pravidlá, a to napríklad v prípade transformácie tejto právnej formy sa akcie firmy stanú neplatnými. Verejná akciová spoločnosť sa nemôže rozdeliť a v prípade rozdelenia súkromnej akciovej spoločnosti sa má postupovať rovnako ako v prípade zlúčenia.

Príčinou transformácie obchodných spoločností v praxi môže byť nielen zníženie vlastného imania pod kritickú úroveň, ale aj dynamický rozvoj spoločnosti. V takomto prípade sa transformácia štruktúry firmy realizuje zvyčajne z dôvodu financovania firmy, vstupu nových vlastníkov, nového definovania rozhodovacích kompetencií, ale aj uľahčenia prísunu kapitálu a financovania. Jednou z charakteristických ciest rozvoja spoločnosti môže byť transformácia jednej úspešnej komanditnej spoločnosti alebo spoločnosti jednej osoby na spoločnosť s ručením obmedzeným a následne na akciovú spoločnosť.

2.2. Samostatné podnikanie a spoločnosť jednej osoby¹⁰

V Maďarsku môže fyzická osoba vykonávať obchodnú činnosť s ekonomickým charakterom - t. j. pravidelne, za účelom získania zisku a majetku, s prijatím hospodárskeho rizika z jej strany - ako samostatne zárobkovo činná osoba. Samostatne zárobkovo činnou osobou môže byť nielen štátny príslušník Maďarska, ale aj štátny príslušník iného členského štátu Európskej únie alebo štátny príslušník iného štátu, ktorý je stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore. Zároveň nemôže byť samostatne zárobkovo činnou osobou maloletá osoba a osoba, ktorá má určeného opatrovníka, osoba právoplatne odsúdená z dôvodu niektorého zákonne zadaného trestného činu, resp. ani osoba, ktorá je neobmedzeným zodpovedným spoločníkom individuálnej firmy alebo obchodnej spoločnosti.

Podnikanie vo forme samostatne zárobkovo činné osoby je najpopulárnejšou formou podnikateľského subjektu Maďarska, a to vzhľadom na údaje Ústredného štatistického úradu („Központi Statisztikai Hivatal“). Podľa nich viac ako polovica zo 700 000 podnikateľských subjektov v Maďarsku funguje ako samostatne zárobkovo činná osoba. Dôvodom je jednoduchý a rýchly štart podnikania, nízka administrácia a jednoduché a priaznivé zdaňovanie - hlavne po zavedení položkovitého zdanenia podnikateľských subjektov s nízkou daňou „KATA“ - („kisadózó vállalkozások tételes adója“).

Jedna fyzická osoba môže mať len jeden právny vzťah samostatne zárobkovo činné osoby. V praxi to funguje tak, že v rámci jednej rodiny môže fungovať aj viac samostatne zárobkovo činných osôb, ale členovia rodiny optimalizujú svoje fakturácie smerom ku klientom za účelom toho, aby samostatne neprekročili hranice umožňujúce administratívnu úľavu.

2.2.1. Pravidlá pre samostatne zárobkovo činné osoby¹¹

V Maďarsku sa reguláciou samostatne zárobkovo činných osôb zaoberajú dva orgány: registrujúci orgán a Úrad. Nariadením vlády č. 254/2018. Boli za tento Úrad stanovené obvodné úrady vládnych úradov hlavného mesta a okresné úrady župných vládnych úradov. Bol takto pokrytý celý štát a vďaka tomu sú administratívne úkony týkajúce sa spoločností jednej osoby prístupné pre všetkých záujemcov a všade, na celom území Maďarska.

Registrujúci orgán vedie evidenciu samostatne zárobkovo činných osôb. Realizuje tiež kontroly, odborne riadi a vykonáva dohľad nad určitými činnosťami Úradu, t. j. orgánu zadanému vládou prostredníctvom nariadenia a konajúceho v prípadoch súvisiacich s činnosťou samostatne zárobkovo činných osôb (ďalej len: Úrad).

Úrad s celoštátnou pôsobnosťou plní úlohy súvisiace s nahlasovaním začatia a ukončenia činnosti samostatne zárobkovo činných osôb, poskytuje informácie potrebné k činnosti samostatne zárobkovo činných osôb, informuje o obchodných činnostiach, ku ktorým sú potrebné úradné povolenia alebo nahlásenia a môže vykonávať aj kontrolnú činnosť.

Nahlásenie začatia a ukončenia činnosti samostatne zárobkovo činné osoby môže byť zrealizované aj elektronickou cestou a to po elektronickej identifikácii alebo priamo v Úrade. Samostatne zárobkovo činná osoba môže začať podnikáť vtedy, ak to bude nahlásené registrujúcemu orgánu.

Ak sa o to samostatne zárobkovo činná osoba (SZČO) požiada, Úrad mu vystaví preukaz SZČO. Samostatne zárobkovo činná osoba počas svojej činnosti je povinná uviesť pri svojom mene (pod-

⁹Zdroj: XXI. kapitola: 3:133. § - 3:136. § a XXII. Kapitola: 3:137. §

¹⁰Zdroj: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0900115.TV>

Zákon č. CXV. z r. 2009 o samostatne zárobkovo činné osobe a individuálnej firme, 1. § a 2. §

¹¹3-17. § a 19/A-C §

pise) označenie „samostatne zárobkovo činná osoba“ („egyéni vállalkozó“) alebo jeho skratku SZČO („e. v.“) a svoje identifikačné číslo. Sídлом, prevádzkou a pobočkou samostatne zárobkovo činnnej osoby môže byť taká nehnuteľnosť, ktorá je vo vlastníctve SZČO alebo na používanie ktorej je SZČO inak oprávnená.

SZČO ručí za svoje záväzky vyplývajúce z jej činnosti celým svojím majetkom a je povinná osobne - alebo prostredníctvom spoluúčinkujúceho zamestnanca - sa zúčastniť na pokračovaní činnosti. Samostatne zárobkovo činná osoba môže vykonávať viac činností, hoci aj na viacerých prevádzkach a pobočkách. Niektoré činnosti, k výkonu ktorých sú potrebné určité úradné povolenia, môže SZČO začať vykonávať len vtedy, ak disponuje príslušným povolením. Samostatne zárobkovo činná osoba môže vykonávať činnosť, výkon ktorej je podmienený kvalifikáciou len vtedy, ak spĺňa kvalifikačné požiadavky zadefinované v právnych predpisoch, alebo ak spoluúčinkujúci zamestnaný na dobu neurčitú disponuje touto kvalifikáciou. Kvalifikačné požiadavky musia byť počas výkonu činnosti stále splnené - v danom prípade na každej prevádzke a pobočke - a bezodkladne musí byť nahlásená skutočnosť, ak by SZČO už nespĺňala právne predpisy týkajúce sa vykonania činnosti. Samostatne zárobkovo činná osoba môže do registra nahlásiť len takú činnosť, pre vykonanie ktorej splnila príslušné požiadavky právnych predpisov.

Cieľom kontroly činnosti SZČO je zabezpečenie správnosti údajov registra, ako aj zákonného fungovania činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby, ktorú môže vykonávať tak Úrad, ako aj registrujúci orgán.

2.2.2. Prerušenie alebo zánik činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby¹²

Nahlásenie prerušenia činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby môže byť iniciované aj elektronickou cestou a to po elektronickej identifikácii. Činnosť SZČO môže byť prerušená na obdobie min. 1 mesiaca a max. 2 rokov. Počas trvania prerušenia samostatne zárobkovo činná osoba nemôže vykonávať činnosť súvisiacu s jeho individuálnym podnikaním a nemôže nadobudnúť ani súvisiace nové oprávnenia, avšak svoje platobné záväzky vzniknuté do prerušenia a tie, ktoré sa stanú splatnými potom, musí splniť aj počas doby trvania prerušenia. V prerušenej činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby môže pokračovať po nahlásení tejto skutočnosti registrujúcemu orgánu.

Oprávnenie na výkon činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby môže zaniknúť v nasledujúcich prípadoch:

- ak SZČO nahlási zrušenie svojej činnosti niektorému z regulačných orgánov;
- SZČO založila individuálnu firmu alebo sa stala jej spoločníkom;
- v prípade smrti SZČO alebo ak SZČO bola umiestnená do opatrovníctva;
- ak orgán daňovej správy zmazal daňové identifikačné číslo SZČO;
- v prípade zistenia vylučujúceho dôvodu alebo konfliktu záujmov;
- alebo ak mala SZČO príliš dlho prerušenú činnosť.

Úrad pritom môže zakázať výkon činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby, ak nie sú splnené podmienky začatia činnosti SZČO alebo ak existuje dôvod vylučujúci pokračovanie činnosti, napr. ak SZČO nedisponuje zaregistrovaným sídlom alebo hlavnou činnosťou.

¹²4. §, 18. § a 19. §

2.2.3. Založenie, fungovanie, zrušenie individuálnej firmy¹³

„Individuálna firma je právny subjekt založený fyzickou osobou zapísanou v registri samostatne zárobkovo činnných osôb, ktorá nie je právnickou osobou a vzniká zápisom do obchodného registra. Individuálna firma je právne spôsobilá, pod svojím obchodným názvom môže nadobudnúť práva a prijať záväzky, hlavne môže získať majetok, uzatvoriť zmluvy, podať žalobu na súd a môže byť žalovaná.“

Individuálna firma môže mať len jedného spoločníka (zakladateľa) a jedna fyzická osoba môže byť zakladateľom len v jednej individuálnej firme. Založenie firmy musí byť nahlásené súdu vedúcemu obchodný register. Individuálna firma nemôže byť založená transformáciou alebo za účelom obchodnej činnosti s nekomerčným charakterom. Ďalej individuálna firma a jeho spoločník nemôže byť neobmedzene zodpovedným spoločníkom v obchodnej spoločnosti. V prípade individuálnej firmy je najvyšší orgán totožný so zakladateľom individuálnej firmy. Pre založenie individuálnej firmy musí byť vyhotovená zakladateľská listina, ktorá je jej základným dokumentom fungovania a hospodárenia a zakladateľ môže slobodne určiť jeho obsah.

V zakladateľskej listine má byť zadefinovaná výška upísaného základného imania firmy. Ak prevyšuje sumu 200 000,- HUF, môže sa skladať aj z nepeňažných príspevkov; v opačnom prípade sa však musí skladať len z peňažných príspevkov. Označenie individuálnej firmy (alebo jej skratka „ec.“) musí byť uvedené v jej názve. Za záväzky individuálnej firmy za bežných okolností ručí svojím majetkom individuálna firma. Avšak v prípade, ak majetok individuálnej firmy nezabezpečí pohľadávku, ručí za ňu v neobmedzenom rozsahu spoločník, a to aj svojím vlastným majetkom. Platba pre spoločníka môže byť iniciovaná z imania firmy. Právne predpisy vzťahujúce sa na kvalifikácie a povolenia sa týkajú i individuálnych firiem a to podobne, ako u samostatne zárobkovo činnných osôb.

Individuálna firma sa môže pretransformovať na obchodnú spoločnosť pri dodržaní platných právnych predpisov (zánik s právnym nástupcom), resp. môže zaniknúť bez právneho nástupcu.

2.3. Pobočka¹⁴

„Pobočka je taká organizačná jednotka zahraničného podnikateľského subjektu, ktorá nie je právnickou osobou, v oblasti hospodárenia je samostatná a ktorá bola ako samostatná firemná forma zaregistrovaná do vnútroštátneho registra ako pobočka zahraničného podnikateľského subjektu.“ Takže zahraničné podnikateľské subjekty môžu vykonávať podnikateľskú činnosť v Maďarsku prostredníctvom pobočiek. Pobočka môže nadobudnúť majetok, uzatvoriť zmluvu, podať žalobu a súde aj môže byť aj žalovaná. Podľa maďarského právneho systému sa s pobočkami zahraničných podnikateľských subjektov zaobchádza úplne rovnakým spôsobom ako s tuzemskými podnikateľskými subjektmi, avšak v opodstatnených prípadoch definovaných v zákonoch (napr. v záujme verejného poriadku, verejnej bezpečnosti, verejného zdravotníctva, stability finančného systému, atď.) môže maďarské právo zadefinovať odlišnú reguláciu. Vedenie účtovníctva a súvaha sú stanovené právnymi predpismi z oblasti účtovníctva. A v súvislosti s činnosťou podnikateľského subjektu a jeho správaním na domácom trhu sú smerodajné predpisy vzťahujúce sa na podnikateľské subjekty s tuzemským sídlom. Pobočka sa v podstate považuje za

¹³20-34. §

¹⁴Zdroj: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700132.TV>

Zákon č. CXXXII. z r. 1997. o pobočkách a obchodných zastúpeniach podnikateľských subjektov so zahraničným sídlom, nachádzajúcich sa v Maďarsku 1-24. §

rezidenta a podľa tejto skutočnosti musí uzatvárať aj zmluvy v oblasti zahraničného obchodu, a získaa potrebné povolenia v prípade obchodov vyžadujúcich povolenie.

Pobočka môže mať miesto výkonu činnosti, t. j. prevádzku, aj vo viacerých mestách a môže začať fungovať po jej registrácii v obchodnom registri. Zahraničný podnikateľský subjekt (podnikateľský subjekt sídlia v štáte EHT) môže prostredníctvom svojej pobočky aj v Maďarsku v určitých prípadoch vykonávať činnosti vyžadujúce povolenie a to v tom prípade, ak príslušnými povoleniami disponuje vo svojom sídle. Zahraničný podnikateľský subjekt je povinný priebežne zabezpečiť majetok potrebný k fungovaniu pobočky a vyrovnaniu dlhov. Podnikateľský subjekt a pobočka univerzálnym a neobmedzeným spôsobom zodpovedá za dlhy vzniknuté počas činnosti pobočky. S tým súvisiace konania môžu byť začaté proti podnikateľskému subjektu a pobočke aj pred maďarským súdom.

Pobočku môžu zastupovať osoby zamestnané v pracovnom pomere, vyslané osoby alebo osoby s trvalým právnym vzťahom mandanta, ktoré majú tuzemské bydlisko, avšak zástupcom pobočky nemôže byť taká súkromná osoba, ktorá bola z dôvodu spáchania trestného činu právoplatne odsúdená na trest odňatia slobody. Zamestnanci sú v právnom vzťahu so zahraničným podnikateľským subjektom, zahraničný podnikateľský subjekt svoje zamestnávateľské práva vykonáva prostredníctvom svojej pobočky.

Pobočka môže byť zrušená vymazaním z obchodného registra. Súd vedúci obchodný register môže vymazať pobočku vtedy, ak v súvislosti s fungovaním pobočky: zahraničný podnikateľský subjekt nemá v Maďarsku dlh voči štátu, prípadní veritelia nemajú pohľadávky alebo voči zahraničnej firme sa neprebíha správne alebo súdne konanie prinášajúce nevysporiadané majetkové pohľadávky. Pobočka nemôže byť zrušená vtedy, ak proti zahraničnému podnikateľskému subjektu alebo pobočke práve prebieha konanie vo veci platobnej neschopnosti.

2.4. Obchodné zastúpenie¹⁵

Obchodné zastúpenie s trvalým charakterom je organizačnou jednotkou zahraničného podnikateľského subjektu nachádzajúce sa v Maďarsku, ale nemá právnu subjektivitu. Fungovať môže začať fungovať po jej registrácii v obchodnom registri. Medzi hlavné úlohy obchodného zastúpenia patrí: sprostredkovanie zmlúv pre zahraničný podnikateľský subjekt a v mene tohto subjektu, účasť počas prípravy uzatvorenia zmlúv a informačné, reklamné a propagačné činnosti.

„Obchodné zastúpenie môže v mene zahraničného podnikateľského subjektu a v jeho prospech uzatvoriť zmluvy súvisiace s prevádzkovaním zastúpenia. Ak právny predpis v súvislosti s nejakým produktom alebo službou vyžiada pre jeho činnosť existenciu zvláštno povolenia, obchodné zastúpenie môže vo svojej činnosti pokračovať len vtedy, ak s ním disponuje. Obchodné zastúpenie vo svojom vlastnom mene nemôže vykonávať podnikateľskú činnosť alebo advokátsku činnosť.“

Osoby zamestnané v obchodnom zastúpení sú v právnom vzťahu so zahraničným podnikateľským subjektom, zahraničný podnikateľský subjekt svoje zamestnávateľské práva vykonáva prostredníctvom obchodného zastúpenia.

Obchodné zastúpenie zaniká vymazaním z obchodného registra. Súd vedúci obchodný register môže vymazať obchodné zastúpenie vtedy, ak zahraničný podnikateľský subjekt nemá v Maďar-

sku dlh voči štátu, prípadní veritelia nemajú pohľadávky alebo voči zahraničnej firme sa neprebíha správne alebo súdne konanie.

3. NAJDÔLEŽITEJŠIE PRÁVNE PREDPISY VZŤAHUJÚCE SA NA PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY

V Maďarsku definuje fungovanie podnikateľských subjektov veľký počet právnych predpisov. V nasledujúcej časti si spomedzi nich vyberieme tie, znalosť ktorých je v Maďarsku nevyhnutná pre úspešné fungovanie jedného podnikateľského subjektu.

„Ak právne predpisy ako podmienku výkonu nejakej hospodárskej činnosti zadefinujú existenciu úradného povolenia, spoločnosť túto činnosť môže začať vykonávať len po jeho získaní. Obchodná spoločnosť môže vykonávať činnosť, pre ktorú sa vyžaduje kvalifikácia v zmysle platných príslušných právnych predpisov len vtedy, ak jeho spoločník, ktorý túto činnosť vykonáva alebo minimálne jedna osoba - ktorá je so spoločnosťou v občianskoprávnom alebo pracovnoprávnom vzťahu, smerujúcim na výkon práce - spĺňa podmienky spôsobilosti.“ – Občiansky zákonník 3. kniha: Právnická osoba, Tretia časť: Obchodná spoločnosť 97. §. Takýmto povolením je napr. environmentálne povolenie (Nar. vlády č. 314/2005. (XII. 25.), bez ktorého v konečnom dôsledku nemôže byť realizované okrem iných nákupné stredisko, potravinársky podnik alebo podnik textilného priemyslu; povolenia potrebné pre výrobu, prepravu, použitie a distribúciu výrobku podliehajúceho spotrebnej dani (zákon č. LXVIII z r. 2016 o spotrebnej dani) alebo povolenie na prevádzkovanie ubytovacieho zariadenia, ktoré na základe Nar. vlády č. 239/2009. (X. 20.) je potrebné pre výkon činnosti poskytovania ubytovacích služieb.

O vysporiadaní pohľadávok poskytnete podrobnejšie informácie zákon č. V. z r. 2013 o Občianskom zákonníku, Šiesta kniha, jeho druhá časť upravujúca všeobecné pravidlá zmluvy (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1300005.TV>).

Mandátny vzťah upravuje zákon č. V. z r. 2013 o Občianskom zákonníku, Šiesta kniha, Tretia časť, hlava XVI. kapitola XXXIX., kým o právnom vzťahu podnikateľského subjektu tá istá kniha a časť toho istého zákona, jeho hlava č. XIV., kapitola XXXII. (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1300005.TV>).

O zodpovednosti za náhradu škody informujú presne ustanovenia zákona č. V. z r. 2013 o Občianskom zákonníku, Šiesta kniha, Štvrtá časť, hlava XXVI. (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1300005.TV>).

Ochranu záujmov spotrebiteľov, ako aj existenciu prostriedkov a inštitúcií potrebných pre ich uplatnenie zabezpečí Zákon č. CLV. z r. 1997. o ochrane spotrebiteľov (

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700155.TV>).

Zákonník práce (Zákon č. I. z r. 2012.) zadefinuje základné pravidlá dôstojného zamestnania podľa princípu slobody podnikania a zamestnania s prihliadnutím na hospodárske a sociálne záujmy tak zamestnávateľov, alebo aj zamestnancov (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1200001.TV>).

Fungovanie trhového hospodárstva určuje existencia aktuálnych a objektívnych informácií, ktoré sú k dispozícii o finančnej a príjmovej situácii podnikateľských subjektov, neziskových alebo iných hospodáriacich organizácií. Za účelom zabezpečenia toho bol vypracovaný Zákon č. C. z r. 2000.

¹⁵Zdroj: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700132.TV>

Zákon č. CXXXII z roku 1997. o tých pobočkách a obchodných zastúpeniach podnikateľských subjektov so zahraničným sídlom, ktoré sa nachádzajú v Maďarsku 25-30. §

o účtovníctve (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0000100.TV>).

Za účelom vytvorenia vecných a personálnych podmienok zdravotne neškodného, zdravia nazaťažujúceho, bezpečného výkonu práce, ako aj prevencie pracovných úrazov a ochorení súvisiacich s výkonom práce je účinný zákon č. XCIII. z r. 1993. o ochrane zdravia pri práci (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99300093.TV>).

V oblasti spracúvania údajov zo strany firiem, ktoré sa kdekoľvek na svete dostali do kontaktu s údajmi európskych klientov a partnerov, prinieslo zmenu nadobudnutie platnosti EU General Data Protection Regulation (Všeobecné nariadenie o ochrane údajov), ktoré viac sprísnilo predpisy na ochranu údajov. Dnes aj podnikateľské subjekty musia vo zvýšenej miere dbať na spracúvanie údajov, ich náležitú ochranu, nahlásenie vzniknutých incidentov a prijatie súvisiacich opatrení. V Maďarsku tieto záväzky a práva upravuje zákon č. CXII. z r. 2011. o práve na informačné sebaurčenie a slobode informácií (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100112.TV>).

Od 1. januára 2018 sú hospodáriace a iné organizácie povinné vykonávať administratívne úkony v elektronickej forme, prostredníctvom systému Firemná brána („Cégkapu“). Právny základ online plochy ponúkajúcej veľký počet funkcií súvisiacich so založením, administráciou a fungovaním podnikateľských subjektov zadefinuje 89-91. § Nar. vlády č. 451/2016. (XII. 19.) o podrobných pravidlách elektronickej administratívy (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1600451.KOR>).

Nasledujúca oblasť nie je zadefinovaná jediným právnym predpisom, no z fungovania dôveryhodného, profesionálne fungujúceho podnikateľského subjektu nemôže byť vynechaná oblasť poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenej pri výkone povolaní. Dané poistenie slúži na to, aby poisťovňa uhradila materiálne škody eventuálne spôsobené podnikateľským subjektom počas výkonu podnikateľskej činnosti. Samozrejme za podmienky úhrady pravidelne plateného poistného. Je charakteristické, že v určitých odvetviach je v prípade obstarávaní pre uzatvorenie zmluvy - právnymi predpismi alebo predpismi obchodnej praxe - ako podmienka uvedená aj existencia poistenia zodpovednosti s určenou hranicou limitu. V niektorých prípadoch dokonca musí poverená osoba/podnikateľský subjekt uviesť kópiu poistnej zmluvy ako prílohu samotnej zmluvy. Jedná sa napr. o poistenie zodpovednosti technického projektanta, poistenie zodpovednosti dodávateľa v oblasti stavebného priemyslu, poistenie zodpovednosti požadované úverovými inštitúciami od oceňovateľov majetku... atď. Oplatí sa uviesť, že existencia poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenej pri výkone povolaní zvyšuje aj prestíž podnikateľského subjektu, ako aj pocit bezpečia, čo môže znamenať aj marketingovú výhodu.

Pred uzatvorením poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone povolaní sa oplatí vyžiadať a porovnať ponuky poisťovní, napr. prostredníctvom nezávislej maklérskej spoločnosti a to preto, lebo medzi jednotlivými ponukami môžu byť výrazné rozdiely.

4. ZDROJE FINANCOVANIA

V Maďarsku sa za najpopulárnejšie zdroje financovania fungovania a rozvoja podnikateľských subjektov považujú nenávratné dotácie (granty) z EÚ a domáce štátne dotácie. Okrem toho sa čoraz väčší dôraz kladie na tzv. návratné pomoci a možnosti prísunu externého kapitálu.

Maďarsko môže počas obdobia 2014-2020 v rozpočtovom cykle EÚ hospodáriť zo zdrojov vo výške viac ako 25 miliárd EUR, z ktorých 60 % sa vynakladá priamo na ciele rozvoja hospodárstva. V rámci toho je určená pozoruhodne vysoká suma na programy, ktorých cieľom je zlepšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov. Táto predstavuje čiastku skoro 2,94 miliardy EUR.

Grant môže byť poskytnutý pre organizácie, ale aj pre súkromné osoby v takom prípade, ak je cieľom realizácia projektov, ktoré podporujú snahy EÚ v oblasti odborných politík. V takej forme podporu poskytuje EÚ a o možnostiach podpory informuje Európska komisia vo forme výzvy na predloženie žiadostí.

EÚ zvyčajne nefinancuje celú sumu potrebnú na realizáciu projektu, navrhovateľ projektu musí prispieť určitou sumou z vlastných zdrojov. Hovoríme o spolufinancovaní alebo o tzv. kofinancovaní projektov.

Návratná pomoc: pôžičky, záruky a kapitálové financovanie znamenajú finančnú pomoc pre uchádzajúce sa podnikateľské subjekty. EÚ v tejto forme poskytuje pomoc k realizácii takých projektov, ktoré prispievajú k vykonávaniu jej odborných politík a programov.

Výskum a inovácia je prioritnou oblasťou politiky Európskej únie a v prípade, že podnikateľský subjekt plánuje investovať do týchto oblastí, EÚ môže poskytnúť finančnej inštitúcii záruku. Pre podnikateľský subjekt to znamená ľahšie získanie úveru a častokrát i za omnoho výhodnejších podmienok. Záruky poskytnuté zo strany EÚ zvyšujú ochotu bánk a veriteľov na poskytnutie pôžičiek. Nakoniec do okruhu tejto formy financovania patrí aj prípad, keď EÚ vstúpi do realizácie určitého projektu ako spoluvlastník.

V súčasnom rozpočtovom a programovom období (2014-2020) majú finančné nástroje oveľa väčšiu úlohu ako v období minulom. Predpokladá sa, že tento trend bude pokračovať aj po r. 2020, tj. v rozpočtovom období 2021-2027 a ich význam sa bude stále zväčšovať. Dôvodom je fakt, že návratné finančné dotácie plnia stále významnejšiu úlohu v kohéznej politike Európskej únie. Práve Maďarsko je jedným z najväčších poberateľov a tieto zdroje budú zohrávať kľúčovú úlohu i v budúcnosti.

Návratné finančné nástroje sú motiváciou pre beneficiary, napomáhajú úspešnej realizácii a záväzok vrátenia zvyšuje zainteresovanosť navrhovateľov projektu na úspešnej realizácii investícií.

Finančné nástroje môžu byť použité najmä v tých prípadoch, kedy výstupom projektu bude činnosť generujúca príjmy (napr. obchodná činnosť alebo rozvoj infraštruktúry), a na trhu nie je možné získať iný, vyhovujúci zdroj financovania.

Využitie rozvojových fondov EÚ v období 2014-2020 musí spĺňať súbor pravidiel, ktorých cieľom je hospodársky rast zakladajúci sa na udržateľnej výrobe s vysokou pridanou hodnotou a rozšírení zamestnanosť. Priority sú nasledovné:

- Zlepšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov
- Výskum, technologický vývoj a inovácia
- Infokomunikačné vývojové činnosti
- Energia
- Zamestnanosť
- Konkurencieschopná pracovná sila

- Turizmus
- Finančné prostriedky.

Okrem priamych dotácií poskytovaných zo Štrukturálnych fondov majú podnikateľské subjekty ešte k dispozícii ďalšie možnosti financovania. Európska komisia prevádzkuje schémy pomoci, ktoré nazývame „priamou podporou z Bruselu“ a ich čerpanie je možné prostredníctvom tzv. finančných sprostredkovateľov vybratých Európskou investičnou bankou a/alebo Fondom.

Tieto zdroje podporujú rozvojové projekty mikro, malých a stredných podnikov. Veľké podniky môžu získať dotácie výlučne len v tom prípade, ak dotácia bude zužitkovaná u malých a stredných podnikov.

Popri zdrojoch z EÚ aj Maďarsko, v súlade s rozvojovými cieľmi hospodárskej politiky, resp. strategickými smermi EÚ, podporuje z domácich rozpočtových zdrojov rozvojové projekty podnikateľských subjektov. Poskytuje nenávratnú dotáciu s intenzitou pomoci zameranou v právnych predpisoch.

V aktuálnom rozpočtovom cykle významná časť nenávratných zdrojov podporuje rozvoj podnikateľských subjektov fungujúcich v oblasti spracovateľského priemyslu, resp. v tzv. zóne slobodného podnikania.

Vo všeobecnosti sa dá povedať, že vhodnosť žiadateľa a kritériá oprávnenosti v prípade jednotlivých dotácií určujú nasledujúce filtračné podmienky:

- životná etapa podnikateľského subjektu: počet uzavretých hospodárskych rokov,
- hospodárske údaje:
- pomer medzi tržbami a nárastom tržieb,
- miera tržieb z exportu,
- pomer tržieb pochádzajúcich z činnosti výskumu a vývoja
- výška vlastného imania,
- bilančná suma,
- vlastnícky podiel,
- počet zamestnancov,
- výška mzdových nákladov.

4.1. Možnosti prísunu externého kapitálu

4.1.1. Finančné nástroje

V období 2014-2020 hore uvedené finančné nástroje sú rozčlenené podľa nasledujúcich: 175,37 miliárd HUF: návratná pomoc, 502,56 miliárd HUF: kombinované financovanie, kde určitá časť nad sumou spoluúčasti znamená nenávratnú a druhá časť návratnú časť zdrojov pre podniky.

Sprostredkovateľom návratných a kombinovaných dotácií je Maďarská rozvojová banka („Magyar Fejlesztési Bank“). V prípade týchto typov dotácií neexistuje zameranie sa, napr. na spracovateľ-

ský priemysel, ale tieto zdroje sú prístupné pre celý sektor MSP.

4.1.2. Kapitálové fondy, prísun kapitálu

V súčasnosti v porovnaní s predchádzajúcim rozpočtovým obdobím je v Maďarsku k dispozícii výrazne vyšší objem kapitálu. Investičné možnosti sú vyhľadávané tak zo strany trhových, ako aj štátnych investorov a kapitálových fondov. Investície do rizikového kapitálu sú čoraz známejšie, pritom priebežne sa zvyšuje prítomnosť privátnych zdrojov na trhu, kde svoj majetok investujú podnikateľské subjekty a fyzické osoby.

Pre tých, ktorí sú ochotní (alebo musia) výmenou za kapitál prijať nového spoluvlastníka, aktuálne majú k dispozícii nasledujúce alternatívy:

- štátni správcovia fondov rizikového kapitálu: investujú tak, že očakávajú výnos vo výške 10-15% ročne;
- súkromné subjekty v oblasti rizikového kapitálu alebo súkromní investori: poskytujú kapitál s očakávaným výnosom 25-30%. V tomto prípade najpravdepodobnejším scenárom je to, že po 3-7 rokoch po investícii predajú svoj podiel finančnému alebo odbornému investorovi (t. j. vonkajší majetkový podiel sa nevráti zakladajúcemu vlastníkovi);
- kapitálové investície pre začínajúce podniky: cieľová miera návratnosti vysoko prevyšuje hoci aj 30% a považuje sa za mimoriadne rizikovú investíciu.

Zoznam aktívne investujúcich fondov zaregistrovaných Národnou bankou Maďarska („Magyar Nemzeti Bank“) je dostupný na nasledujúcej stránke:

https://kozvetetelek.mnb.hu/kockazati_tokealapok_alapkezelok

Najdôležitejšie štátne kapitálové fondy:

Hiventures, správca fondu rizikového kapitálu a.s. („Hiventures Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt.“): ich hlavným cieľom je prevádzkovanie fondov rizikového kapitálu sústrediach na inkubačné (pre-seed) štádiá, predštartovacie (seed) štádiá a počiatočné (growth) štádiá rastu. Pomocou programu podporuje podnikania, ktoré sú v štádiu pred založením, prípadne mladé podnikateľské subjekty z oblasti výskumu, rozvoja a inovácií.

Széchenyi, správca kapitálového fondu a.s. („Széchenyi Tőkealap-kezelő Zrt.“): Obchodná spoločnosť vo 100% vlastníctve štátu, kde je Ministerstvo financií poverené správou majetku. Prostredníctvom jeho súčasných kapitálových programov hospodári s kapitálovým rámcom takmer v hodnote 71 miliárd HUF. Tento investuje do firiem s potenciálom expanzie domácich malých a stredných podnikov, ako aj odštartovania ich dlhodobej rastovej dráhy. Okrem kapitálovej injekcie pomáha portfóliovým firmám aj pri ich raste, vývoji produktov, trhovej expanzii, exportovej činnosti, cieľoch súvisiacich s vytvorením pracovných miest, resp. ich štrukturálnej transformácii.

Kapitálové programy:

- Kapitálový investičný fond „Széchenyi“ („Széchenyi Tőkebefektetési Alap“)
- Fondy rizikového kapitálu „Irinyi“ („Irinyi Kockázati Tőkealapok“)
- Fond rizikového kapitálu „Rozvoj podnikateľských subjektov Karpatskej kotliny“ („Kárpát-medencei Vállalkozásfejlesztési Kockázati Tőkealap“)

- Národný fond pre rozvoj burzy („Nemzeti Tőzsdefejlesztési Alap“)

4.1.3. Priame zdroje z Bruselu – napr. COSME

Horizon 2020 (H2020), Creative Europe (Kreatívna Európa), COSME, EaSI, LIFE, Erasmus+, CEF (Nástroj na prepájanie Európy) sú programy EÚ, ktoré predstavujú finančné nástroje „tečúce“ priamo z Bruselu k prijímateľovi. Pre podnikateľské subjekty je najdôležitejší COSME - program pre konkurencieschopnosť podnikov a malých a stredných podnikov (2014–2020), ktorého hlavným cieľom je zvýšenie konkurencieschopnosti európskych podnikateľských subjektov prostredníctvom motivácie podnikateľov, malých a stredných podnikov, ako aj organizácií podporujúcich obchodné činnosti. Program, ktorý vstúpil do platnosti 15. decembra 2013, disponuje v období 2014-2020 s rozpočtom 2,5 miliárd EUR a sústreď sa výlučne len na oblasti súvisiace s rozvojom malých a stredných podnikov.

Priority programu:

- Zlepšenie ekonomického a regulačného prostredia zabezpečujúceho konkurencieschopnosť a udržateľnosť podnikateľských subjektov EÚ, vrátane odvetvia cestovného ruchu.
- Podpora podnikania v rámci konkrétnych cieľových skupín, prostredníctvom zjednodušenia administratívnych konaní a rozvojom podnikateľských zručností a spôsobov správania.
- Zlepšenie možnosti prístupu k zdrojom pre MSP, vo forme kapitálového a úverového financovania. Nástroj kapitálového financovania napomáha investíciám počas etapy rozširovania, je prístupný pomocou finančných sprostredkovateľov, poskytuje návratné kapitálové financovanie na komerčnej báze, v prvom rade formou rizikového kapitálu. Nástroj úverového financovania prostredníctvom finančných sprostredkovateľov ponúka na pôžičky poskytnuté pre MSP priame konštrukcie alebo konštrukcie slúžiace na rozdelenie rizika. Oproti podobným opatreniam členských štátov tieto nástroje podporujú investície smerujúce k medzinárodnému rozširovaniu a vytvoreniu cezhraničného trhu financovania MSP.
- Zlepšenie prístupu k trhom EÚ a celého sveta, cestou služieb, školení a kampaní na podporu povedomia v oblasti podpory podnikania.

4.1.4. Rastový úverový program („Növekedési Hitelprogram“)

Národná banka Maďarska odštartovala v r. 2013 Rastový úverový program („NHP“) a v jeho prvých troch etapách uzatvorili úverové inštitúcie podieľajúce sa na programe zmluvy v sume 2.811 miliárd HUF s 39.254 malými a strednými podnikmi. V súvislosti s tým bola dňa 1. januára 2019 spustená konštrukcia NHP fix tvoriaca súčasť NHP, cieľom ktorej je zlepšenie možnosti mikro, malých a stredných podnikov súvisiacich s prístupom k dlhodobým úverom s fixnou úrokovou sadzbou. Výška rámca, ktorý je k dispozícii na konštrukciu NHP fix, je 1000 miliárd HUF.

NHP fix je cielejší lepšie ako predchádzajúce etapy programu. Podobne ako v tretej etape úvery môžu byť poskytnuté aj v tomto prípade len na investičné účely (vrátane finančného lízingu), avšak len v HUF a so splatnosťou dlhšou ako 3 roky.

4.1.5. Úvery „Széchenyi“ („Széchenyi Hitelek“), Karta „Széchenyi“ („Széchenyi Kártya“)

Hlavnou činnosťou KAVOSZ Vállalkozásfejlesztési Zrt., založenej v r. 2010 ako dcérska spoločnosť KAVOSZ Zrt., je poskytovanie úverových a peňažných pôžičiek, bližších pre klientov zo sféry mikropodnikov. Základným cieľom je zlepšenie prístupu k úverom pre čo najviac domácich mikro a malých firiem, - ktoré nie sú financované alebo nie vhodným spôsobom, bankovými inštitúciami

- v prvom rade zabezpečením výhodných, dotovaných zdrojov financovania zo zdrojov EÚ.

Dostupné druhy úverov:

- Kontokorentný úver „Karta Széchenyi“ („Széchenyi Kártya Folyósámlahitel“)
- Úver na obežné aktíva „Széchenyi“ („Széchenyi Forgóeszköz Hitel“)
- Investičný úver „Széchenyi“ („Széchenyi Beruházási Hitel“)
- Úver na doplnenie vlastných zdrojov „Széchenyi“ („Széchenyi Önerő Kiegészítő Hitel“)
- Úver na preddavok na dotácie „Széchenyi“ („Széchenyi Támogatást Megelőlegező Hitel“)
- Poľnohospodárska karta „Széchenyi“ („Agrár Széchenyi Kártya“)
- Poľnohospodárska karta „Széchenyi“ - ASZK podporujúca chov ošípaných, resp. pestovanie drevnatého ovocia („Agrár Széchenyi Kártya – Sertéstartást, illetve fás szárú gyümölcs termesztést támogató ASZK“)

Podmienky čerpania týchto úverov sú prístupné na webovej stránke www.kavosz.hu.

4.1.6. Mikroúver („Mikrohitel“)

Maďarská nadácia na podporu podnikania („Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány“) v spolupráci s Miestnymi podnikateľskými centrami („Helyi Vállalkozói Központok“) a/alebo nadáciami („Alapítványok“) - tvoriacimi jej celoštátnu sieť mandantov - prevádzkuje program „Mikrohitel“ v záujme rozvoja a podpory činnosti malých podnikateľských subjektov. Cieľom je poskytovanie finančnej pomoci a poradenstva, a to oblasti, kde komerčné banky v súčasnosti nedokážu uspokojiť požiadavky malých podnikov. Druhým cieľom programu je dosiahnuť, aby sa následkom dotácie tieto podniky stali čím skôr klientmi komerčných bánk.

Cieľom úveru je financovanie strojov, zariadení, aktív a iných investícií, rozšírenie a/alebo rozvoj už existujúceho obchodného majetku alebo prenajatej infraštruktúry, resp. zabezpečenie obežných aktív súvisiacich s danou investíciou. V prípade investičného úveru suma, ktorá môže byť použitá na financovanie obežných aktív súvisiacich s investíciou, môže byť - v závislosti od činnosti - 50 % z poskytnutého úveru. Existuje aj možnosť toho, aby bol čerpaný len úver na bežné aktíva.

Výška úveru: Horná hranica výšky mikroúveru je 10 miliónov HUF.

4.1.7. Financovanie exportu

Export Maďarska sa už roky neustále zvyšuje, v r. 2018 prvýkrát prevýšil 100 miliárd EUR, avšak podniková štruktúra zahraničného obchodu je silne koncentrovaná. 5 % podnikov realizuje viac ako 80 % objemu exportu a importu. Cca. 80 % maďarského exportu smeruje do členských štátov EÚ, čo aj v porovnaní s krajinami EÚ znamená vysokú závislosť od konjunktúrnych zmien EÚ.

Inovatívne podniky exportujú na väčší počet trhov, viac výrobkov a vo väčšom množstve ako neinovatívne. Je všeobecne známe, že podniky obchodujúce so zahraničím zamestnávajú viac

zamestnancov a s vyšším vzdelaním, ďalej sú aj produktívnejšie ako podniky predávajúce svoje výrobky len v rámci štátnych hraníc. Ďalej exportujúce a importujúce firmy sú aj v Maďarsku produktívnejšie, platia vyššie mzdy a používajú viac hmotného majetku ako firmy vyrábajúce len pre domáci trh. Aj import sám o sebe spôsobuje zlepšenie produktivity.

Na základe obsahu Národnej stratégie exportu schválenej vládou Maďarska rozvoj exportu je jedným zo základných pilierov domácej hospodárskej politiky. Prioritným cieľom je zvýšiť do r. 2030 podiel z exportu podnikov s maďarskými vlastníkmi o 50 %.

Produkty Eximbanky pomáhajú pri podpore priameho a nepriameho vstupu maďarských podnikateľských subjektov na exportové trhy a zvyšovania ich medzinárodnej konkurencieschopnosti. Cieľom EXIM-u je, aby svojimi produktmi z oblasti úverovania, prevzatia záruk a poisťovníctva pokryla celý proces exportnej činnosti - od výroby, cez produkciu až k podpore predajného procesu. Ďalšou úlohou Eximbanky a MEHIB je, aby pomáhala aj pri rozšírení investícií s exportovým cieľom. Produkty Eximbanky patriace do oblasti financovania a poistenia sú prístupné na nasledujúcom odkaze: <https://exim.hu/termekeink>

4.1.8. Bankové úvery

Rozšírenie návratných zdrojov zahŕňa aj rozšírenie úverov s priaznivými úrokmi pri financovaní podnikateľského subjektu. Hoci za najpopulárnejšiu formu financovania sa aj naďalej považuje financovanie z vlastného imania, za ňou nasledujú úvery a v rámci nich kontokorentné úvery od vlastnej banky.

V prípade úverových produktov komerčných bánk pre posúdenie dotačných foriem kombinovaných s úverovým produktom s priaznivým úrokom musia byť splnené podobné požiadavky, zároveň však kritériá oprávnenosti sú v prípade tradičných bankových úverov charakteristicky prísnejšie. Poskytnutie úveru sa v každom prípade uskutoční na základe individuálneho posúdenia, počas ktorého sa preveria údaje o hospodárení podnikateľského subjektu a jeho rozpočet. Uzavreté finančné roky, pozitívne vlastné imanie a nárast tržieb sú základnými očakávaniami, no v prípade bankových úverových produktov sa preskúma aj celá správa podnikateľského subjektu, jeho výkaz ziskov a strát, ako aj jeho súvaha.

V súvahu skúmajú hlavne výšku vlastného imania, záväzky, pomer investovaných a obežných aktív, ako aj finančné prostriedky. Okrem uvedeného vplývajú na schopnosť čerpať úver aj predchádzajúce rozvojové činnosti, návratnosť investícií, ale aj výška disponibilného hnuťelného a nehnuteľného majetku slúžiaca ako zábezpeka.

4.2. Granty (Nenávratné dotácie)

4.2.1. Zdroje zo štrukturálnych fondov

Inštitucionálny systém podporujúci rozvoj MSP zahŕňa vládnu koordináciu, inštitúcie pomáhajúce pri financovaní podnikateľských subjektov sprostredkujúcich finančné produkty, komory, orgány presadzovania záujmov, inštitúcie podporujúce inovačné činnosti, ako aj významných subjektov v oblasti politiky zamestnanosti. Dohoda o partnerstve identifikuje najdôležitejšie výzvy Maďarska a vytyčuje jeho hlavné rozvojové priority pre obdobie medzi 2014 a 2020.

11 tematických cieľov, ktoré boli vytyčené v Dohode:

- Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácie
- Podpora prístupu k IKT a zvyšovanie používania a kvality týchto technológií
- Zvyšovanie konkurencieschopnosti MSP
- Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo v každom odvetví
- Podpora adaptácie na zmenu klímy, ako aj predchádzania a riadenia rizík
- Podpora efektivity ochrany životného prostredia a zdrojov
- Podpora udržateľnej dopravy a odstránenie prekážok kľúčových sieťových infraštruktúr
- Motivácia zamestnanosti a mobility zamestnancov
- Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe
- Investícia do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania

Realizácia uvedených cieľov sa uskutočňuje prostredníctvom operatívnych programov schválených Európskou komisiou. Jedná sa o nasledujúce Operačné programy (OP):

- OP Rozvoj ľudských zdrojov („Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program“ /EFOP/),
- OP Rozvoj hospodárstva a inovácie („Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program“ /GINOP/),
- OP Konkurencieschopné stredné Maďarsko („Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program“ /VEKOP/),
- OP Rozvoj integrovanej dopravy („Integrált Közlekedés-fejlesztési Operatív Program“ /IKOP/),
- OP Životné prostredie a energetická efektívnosť („Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program“ /KEHOP/),
- OP Podpora odkázaných osôb („Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program“ /RSZ-TOP/),
- OP Rozvoj oblastí, miest a obcí („Terület- és Településfejlesztési Operatív Program“ /TOP/),
- Program rozvoja vidieka („Vidékfejlesztési Program“ /VP/),
- OP Rozvoja verejnej správy a služieb pre verejnosť („Közigazgatás- és Köszolgáltatás-fejlesztés Operatív Program“ /KÖFOP/),
- OP Maďarské rybné hospodárstvo („Magyar Halgazdálkodási Operatív Program“ /MAHOP/).

OP Rozvoj ľudských zdrojov („Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program“ /EFOP/)

Hlavnou úlohou EFOP je zvýšenie ľudského kapitálu, resp. zlepšenie sociálneho prostredia. Hlavné oblasti intervencie:

- Sociálna integrácia;
- Posilnenie spoločenskej úlohy rodiny a sociálnej súdržnosti;
- Podpora zdravia a prevencia chorôb, rozvoj zdravotníckej starostlivosti;

- Rozvoj kvality osvetly, s dôrazom na zníženie počtu tých, ktorí opúšťajú školu bez získania dokladu o vzdelaní;
- Zvýšenie počtu osôb s vysokoškolským vzdelaním, schopnými prispôbiť sa k zmenám na pracovnom trhu;
- Posilnenie množstva a kvality nastupujúcich osôb v okruhu pracujúcich v humánných inštitúciách a v oblasti výskumu a vývoja.

OP Rozvoj hospodárstva a Inovácie („Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program“ /GINOP/)

Hlavnými cieľmi programu sú: zvýšenie konkurencieschopnosti domácich MSP, resp. rozšírenie zamestnanosti prostredníctvom vytvorenia konkurencieschopných pracovných miest. GINOP podporuje domáce MSP pomocou zdrojov objavujúcich sa v súlade s nasledujúcimi prioritami:

- Zlepšenie konkurencieschopnosti MSP
- Výskum, technologický vývoj a inovácia
- Infokomunikačné vývojové činnosti
- Udržateľný hospodársky rozvoj životného prostredia, efektívne využívajúci zdroje
- Zamestnanosť
- Konkurencieschopná pracovná sila, výučba, vzdelávanie
- Turizmus
- Finančné nástroje

1. prioritou GINOP je zlepšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov (MSP), pokračovanie rozvoja obchodnej infraštruktúry, vytvorenie rozšírenia kapacít MSP v znevýhodnených regiónoch. Tieto výzvy na predloženie žiadostí prispievajú aj k zvýšeniu pomeru a počtu tých maďarských MSP, ktoré sú schopné exportovať, ďalej k zvýšeniu konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov a reindustrializácie Maďarska.

Oblasťou 2. priority je podpora výskumu a vývoja, ktoré majú kľúčový význam z hľadiska budúcnosti moderného Maďarska. Maďarská hospodárska politika podporuje tie technológie, ktoré majú ďalšie pozitívne dopady. V porovnaní s predchádzajúcim prístupom je významnou zmenou, že popri podnikovej sfére sa kladie dôraz aj na podporu vedeckého non-profit sektora.

Infokomunikačné rozvojové činnosti, ktoré v období 2014-2020 sú prioritnou oblasťou, tvoria 3. os GINOP. Infokomunikačné rozvojové činnosti prispievajú rôznymi spôsobmi k rozvíjaniu hospodárstva, rovnako podporujú zefektívnenie fungovania štátu, konkurencieschopnosť podnikateľských subjektov a zlepšenie možností štátnych občanov.

4. prioritou je tematický okruh energia, kde výzvy na predloženie žiadostí sú v súlade so stratégiou podporujúcou konkurencieschopnosť operatívneho programu a cieľom je motivácia nákladovo efektívnej výroby a spotreby energie v podnikateľskej sfére. Prioritným cieľom je rozvíjanie MSP prostredníctvom oblasti energetiky budov, zníženie spotreby fosílnych energií, ako aj podpora čo najširšieho používania obnoviteľných energií.

Ako 5. priorita GINOP figuruje úplná zamestnanosť, rozšírenie flexibilných riešení výhodných pre rodiny, posilnenie spoločnosti založenej na báze práce, kvantitatívne a kvalitatívne rozšírenie

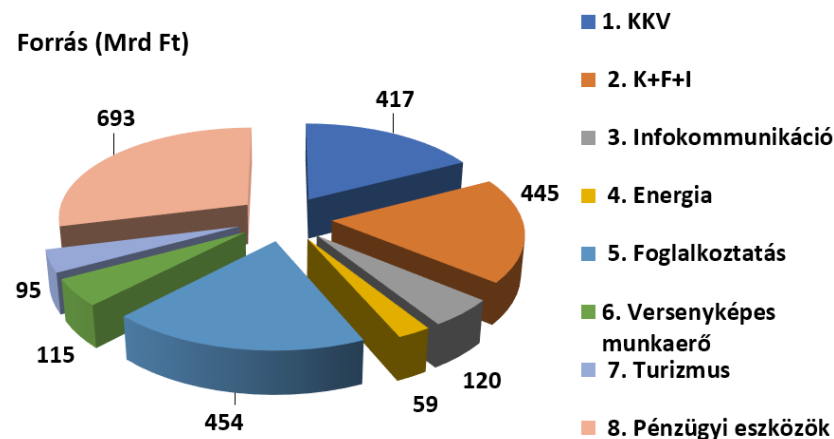
ponuky pracovnej sily, potrebnej pre zlepšenie zamestnanosti, k čomu slúži zlepšená snaha zamestnať sa v okruhu osôb hľadajúcich prácu a ľudí s nízkou úrovňou získaného vzdelania, ako aj zlepšenie možnosti ich zamestnania.

6. priorita podporuje široký okruh vzdelávania na pracovisku, tak v oblasti MSP, ako aj u veľkých podnikov. Dôležitú cieľovú skupinu tvoria starší ľudia, zaostávajúce spoločenské skupiny ľudí, ženy vracajúce sa do práce po materskej dovolenke, osoby so zdravotným postihnutím a obyvatelia žijúci v zaostalých oblastiach. Okrem toho pružné formy vzdelávania a vývoj vzdelávacích osnov pomáhajú potenciálnym zamestnancom pri získaní vedomostí uplatniteľných na trhu.

Jedným z veľkých úspechov bruselských rokovaní o zdrojoch obdobia 2014-2020 bolo to, že medzi ciele rozvoja hospodárstva sa dostal aj turizmus. Pod 7. prioritou bude cieľom podpora tých malých, udržateľných turistických rozvojových činností, ktoré verne prezentujú kultúrne hodnoty a dajú sa vzájomne dobre odlišiť.

8. prioritu GINOP tvoria finančné nástroje, t. j. rôzne formy návratnej pomoci a kombinované produkty.

Rozdelenie zdrojov medzi jednotlivými prioritami Operatívneho programu „Rozvoj hospodárstva a Inovácie“ (GINOP) je približne nasledujúci:

Zdroj: palyazat.gov.hu

V oblasti výziev na predloženie žiadostí súvisiacich s rozvojom podnikania, v rámci toho konkurencieschopnosti MSP, sú najpopulárnejšie dotácie na rozšírenie výrobných kapacít, podporu výskumu, vývoja a inovácií u firiem, ako aj na infokomunikačné rozvojové činnosti.

OP Konkurencieschopné stredné Maďarsko („Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program“ /VEKOP/)

VEKOP disponuje 3 strategickými cieľmi:

- Inteligentné a udržateľné zvýšenie regionálnej hospodárskej výkonnosti;

- Vytvorenie sociálneho prostredia, ktoré pomáha pri zvýšení zamestnanosti;
- Rozvoj spoločenstiev slúžiaci aj na účely konkurencieschopnosti a spolupráce v rámci spoločnosti, v záujme vytvorenia lepšieho prostredia.

Kompenzácia pre župu Pešť („Pest megyei kompenzáció“)

Zdroj prezentovaný na hore uvedenom diagrame je prístupný výlučne len pre podnikateľské subjekty fungujúce v konvergenčných regiónoch. Na podporu rozvojových činností v župe Pešť je k dispozícii výrazne menší objem zdrojov. A to preto, lebo príliš vysoká úroveň rozvoja Budapešti zvyšuje priemernú úroveň vyspelosti celého regiónu župy Pešť a príslušné dotačné pravidlá zaraďujú región stredného Maďarska do takej kategórie, ktorá je oprávnená na menší objem podpory z EÚ.

Konkurencieschopné stredné Maďarsko (VEKOP) na celý 7-ročný cyklus obsahuje rozvojové zdroje vo výške len cca. 290 miliárd HUF. Pre kompenzáciu tejto skutočnosti sa vláda v júni 2016 rozhodla o tom, že do 2021 na rozvoj podnikateľských subjektov a samospráv v župe Pešť poskytne tejto župe cieľnú finančnú podporu v celkovej výške 80 miliárd HUF. Týmto podporným programom financovaným z domáceho zdroja by vláda chcela vyrovnať skutočnosť, že župa Pešť ako súčasť regiónu stredného Maďarska v porovnaní s podobne vyspelými župami môže v období 2014-2020 získať menej rozvojových zdrojov z EÚ.

Zdroje po r. 2020

V Európskej komisii a v Maďarsku sa začalo plánovanie zdrojov pre obdobie po 2020, tj. pre rozpočtové obdobie 2021-2027. Na základe doterajšej komunikácie a zosúladovacích rokovaní sa podľa očakávaní až významne, tj. o 24%, zníži rámec dotácií za účelom kohézie. Hlavné charakteristiky návrhu Komisie vo vzťahu k modernizovanej kohéznej politike sú nasledujúce:

Väčšina investícií financovaných Európskym fondom regionálneho rozvoja a Kohéznym fondom sa bude sústreďovať na tie ciele odbornej politiky, pre realizáciu ktorých je EÚ v najlepšom postavení. Jedná sa o: inovácie, podpora malých podnikateľských subjektov, rozvoj digitálnych technológií a modernizácia priemyslu, ako aj posun k obehovému hospodárstvu s nízkymi emisiami uhlíka a boj proti klimatickým zmenám.

Kohézna politika investuje zdroje do rozvoja každého regiónu a pre regionálny rozvoj zabezpečí prístup šitý na mieru. Regióny, ktoré naďalej zaostávajú v oblasti rastu alebo príjmov - hlavne regióny južnej a východnej Európy - aj v budúcnosti dostanú významnú podporu od Únie. HDP na obyvateľa aj naďalej zostáva primárnym kritériom rozdeľovania zdrojov, pritom však budú zavedené aj nové kritériá - s cieľom lepšej prezentácie skutočnej situácie nasledujúcich ukazovateľov: nezamestnanosť a nezamestnanosť mladých ľudí, nižšia vzdelanostná úroveň, zmena klímy, ako aj prijímanie a integrácia migrantov. Miestne, mestské a oblastné orgány budú aktívnejšie participovať na manažovaní zdrojov z Únie.

Pravidlá podľa očakávaní budú pružnejšie a jasnejšie, kratšie a menej byrokratické, aby bol prístup k finančným prostriedkom jednoduchší. Komisia vo vzťahu k siedmym fondom Únie navrhuje jednotný súbor pravidiel. Nový rámec spojí stabilitu potrebnú pre dlhodobé investičné plánovanie so schopnosťou flexibilného prispôsobenia sa k vopred nepredvídateľným potrebám.

Suma naplánovaná pre Maďarsko v bežných cenách predstavuje 20,25 miliárd EUR, kým v cenách z r. 2018 17,93 miliárd EUR.

4.2.2. Priame brusselské zdroje: Nástroj H2020 pre Malé a stredné podnikania

Rámcový program Horizont 2020 je finančným rámcom, ktorého cieľom je realizácia prioritnej iniciácie s názvom „Inovatívna Európa“ stratégie Európa 2020, ktorá má za účel zvýšenie globálnej konkurencieschopnosti Európy. Program určujúci vývojovo-rozvojovú a inovačnú politiku Únie pre roky 2014-2020 hospodári s doteraz najväčším rozpočtom v sume skoro 79 miliárd EUR.

Program Horizont 2020 znamená projektové zdroje získateľné priamo z Bruselu na báze výnimčnosti v medzinárodnej súťaži, čiže z finančného rámca, ktorý je k dispozícii, každý členský štát zužitkuje toľko, koľko je schopný: pri posudzovaní projektov v Bruseli rozhodujúcim hľadiskom je výnimočnosť, dobre manažované a na vysokej odbornej úrovni konzorcium a účinok merateľný aj na úrovni Únie.

Rámcový program Horizont 2020 sa sústreďuje na tri základne dôležité ciele.

1. **Posilnenie vedeckej úlohy EÚ** s podporou výskumov na vysokej úrovni, vrátane zvýšenia rozpočtu Európskej rady pre výskum o 77 %. (plánovaný rámec: 24,6 miliardy EUR).

Podpora talentov vedeckej, technologickej, výskumnej a inovačnej generácie. Sme patria výzvy Európskej rady pre výskum, podpora budúcich a napredujúcich technológií, a projekty pomáhajúce výskumnej mobilite medzi krajinami a odvetvami. Určovanie výskumných smerov sa naďalej uskutočňuje budovaním zdola.

2. **Posilnenie vedúcej úlohy priemyselnej inovácie EÚ** podporou značných investícií do kľúčových technológií, zabezpečením širšieho prístupu ku kapitálu, a pomocou malých a stredných podnikov (plánovaný rámec: 18 miliárd EUR).

Podporuje vývoj takých technológií (napr. IKT, nanotechnológia) a inovatívnych riešení, o ktoré sa môžu opierať podniky budúcnosti a ktoré pomáhajú inovatívnym malým a stredným podnikom v tom, aby sa z nich vo svetovom meradle stali vedúce firmy. Tu sa dostáva do popredia rozšírenie možností financovania rizík firiem a projektov vývoja+rozvoja+inovácie, resp. inovatívna stimulácia sústreďujúca sa na malé a stredné podnikanie.

3. **Podpora riadenia hlavných budúcich výziev EÚ** (plánovaný rámec: 31,7 miliardy EUR) v nasledovných oblastiach: zmena klímy, udržateľné dopravné systémy a mobilita, obnoviteľná energia, bezpečnosť potravín a starnúce obyvateľstvo.

Pre zapojenie malých a stredných podnikov vo väčšej miere, program zavádza aj aplikáciu pomocného nástroja na podporu malých a stredných podnikov, pričom zabezpečuje aj oddelený rámec pre ich dotáciu v financovaní rizík, resp. predpisuje zabezpečenie ich 20 %-nej účasti na programe.

Jedným z hlavných novín programu H2020 je tzv. nástroj pre malé a stredné podniky (SME Instrument), ktorého cieľom je podpora inovačnej činnosti MSP. Program podporuje realizáciu projektu od nápadu až po jeho uvedenie na trh.

Podpora sa uskutočňuje v troch fázach:

I. fáza: „Nápad“ vyhotovenie štúdia inovačnej predstavy a uskutočniteľnosti, financovanie: 50.000 EUR paušálna dotácia doba realizácie: 6 mesiacov

II. fáza: výskumná a vývojová činnosť, demonštrácia, vyhotovenie vzoru pre trh, financovanie:

0,5 miliónov-2,5 miliónov € podpory, Intenzita podpory: 70 % (s výnimkou nástroja pre malé a stredné podnikania pod výzvou Health, tam: 100%) doba realizácie: 12-24 mesiacov

III. fáza: Financovanie prípravy na trh: uskutočňuje sa vo forme nepriameho financovania. Cieľ: podpora malých a stredných podnikov prostredníctvom rôznych opatrení a služieb:

- Možnosť využitia služieb Coachingu a mentoringu pre víťazov 1. a 2. fázy;
- Organizovanie tréningov;
- zriadenie okna pre malé a stredné podniky pre prístup k finančným prostriedkom EU (nástroje rizikového financovania).

V súčasnosti sa pripravuje následnícky program programu H2020, - ktorý odborníci nazývajú FP9 - ktorý je rámcovým programom únie podporujúcim inovácie, výskum a vývoj na nasledujúcich sedem rokov, čiže 2021 až 2027.

Na základe informácií, ktoré sú k dispozícii ohľadom pripravovaného FP9, je prvou veľmi pozitívnou zmenou to, že plánovaná suma na program sa pohybuje okolo 100 miliárd EUR. Zatiaľčo súčasný rámcový program H2020 disponuje "len" 77 miliardami EUR; čiže navýšenie bude cca 25%-né. Príčinou je fakt, že EÚ je značne pozadu v investovaní do vedy, výskumu a inovácií v porovnaní s ostatnými krajinami.

H2020 stojí na troch piliéroch, ktoré majú rôzne priority. Priority definujú programové výzvy, pričom veľká časť zdrojov bola fokusovaná na fixne vypísané projektové témy. Popritom sa minula značnú sumu na programy s rôznymi otvorenými témami, tieto boli definované vo veľmi malej miere alebo vôbec. Programy sa buď čiastočne alebo celkovo sústredili na základný výskum alebo sa zameriavali na trh; medzi uvedenými bolo možné sa uchádzať v prvom rade iba na fixnú tematiku. Pravdepodoben sa to bude vyvíjať podobne aj v nasledujúcom rozpočtovom období: budú vytýčené rôzne oblasti tém a priority, popri ktorých budú vypísané podpory.

Celkovo na základe predpovedí Komisie by sa mala miera rozpočtových zdrojov spadajúcich na výskumnú, inovačnú a digitálnu oblasť, zvýšiť o 1,6 násobok v porovnaní s obdobím medzi 2014 a 2020.

4.3. Najdôležitejšie domáce podpory pre podnikanie

4.3.1. Národný fond pre výskum, vývoj a inováciu

Národný fond pre výskum, vývoj a inováciu /NKFI/ je oddeleným, štátnym finančným fondom zabezpečujúcim štátnu podporu pre výskum, vývoj a inováciu. Jeho zdrojom je inovačný príspevok hradený podnikmi a jeho doplnením z rozpočtu. Z fondu NKFI v roku 2018 správca fondu, Úrad NKFI uviedol výzvy s rámcovou sumou 80 miliárd HUF. Výzvy podnecujú bádateľský výskum, podnikovú inováciu, spoluprácu podnikaní a výskumných miest.

4.3.2. Program pre podporu investícií veľkopodnikov

Pripájajúc sa k stratégii reindustrializácie EÚ a k cieľom hospodárskej politiky v oblasti rozvoja priemyslu, Maďarská vláda zriadila z domácich zdrojov dotačný program na podporu domácich veľkopodnikov, ktorí plánujú investovať do podpory MSP za účelom ich dosiahnutia veľkopodniku, ale s nedostatkom kapitálu. V rámci programu budú podporované také investície, ktoré v značnej miere prispievajú k rastu a modernizácii maďarského hospodárstva - v rámci toho spracovateľského priemyslu a stavebného priemyslu, resp. v prípade odvetvia veľkoobchodu a maloobchodu k rozšíreniu a automatizácii skladových kapacít na vlastné používanie, čo bude mať za

výsledok nahradenie ľudí strjomi.

4.3.3. Program Priemysel 4.0. /Ipar 4.0./

Ministerstvo inovácií a technológií prevádzkuje dotačný program Priemysel 4.0, ktorý s podporou 1,5 miliardy HUF prispieva k inovatívnej opäťovnej industrializácii, v popredí s inovačnými činnosťami, resp. priemyselnú aplikáciu ich výsledkov. Program podporuje digitalizačnú prestavbu spracovateľského priemyslu a poskytovateľského sektora IKT postavenú na inteligentných nástrojoch.

4.3.4. Podpora investície pre zriadenie pracovných miest

Cieľom tohto programu je podpora investícií na zriadenie pracovných miest v MSP a to v záujme podpory ich vývoja, pozície na trhu, ale celkovo i ich úlohy v hospodárstve, zníženie regionálnych rozdielov a posilnenie miestneho hospodárstva. V záujme odstraňovania rozdielov medzi regiónmi, ktoré sú v nevýhodnej situácii z hospodárskeho, spoločenského hľadiska, ako aj z hľadiska pracovnej sily, je možné uchádzať sa v rámci tohto programu o doplnkovú podporu /s prioritnou sumou/ zamestnávania uchádzačov o zamestnanie. V rokoch 2018 a 2019 rámcová suma programu bola 5 miliardy HUF.

5. DAŇOVÝ SYSTÉM V MAĎARSKU

5.1. Daň z príjmov podnikaní

5.1.1. Daň z príjmu právnických osôb

„V Maďarsku má daňovník daňovú povinnosť za príjem vzniknutý na základe hospodárskej činnosti smerujúcej na získanie alebo s výsledkom získania príjmu alebo majetku, čiže vzniknutý na základe alebo počas podnikateľskej činnosti. Tj. daňovník má daňovú povinnosť z príjmu právnických osôb podľa predpisov zákona č. LXXXI z roku 1996 o dani z právnických osôb a dani z dividend /zákon Tao./“ Subjektom dane z príjmu právnických osôb môže byť daňovník s vnútroštátnou príslušnosťou alebo zahraničnou príslušnosťou, avšak subjektom nemôže byť ani súkromná osoba, ani samostane zárobkovo činná osoba (resp. súkromný podnikateľ).

Daňová povinnosť daňovníkov so zahraničnou príslušnosťou sa vzťahuje na ich príjem zo zahraničia i na vnútroštátny príjem. Za daňovníka s vnútroštátnou príslušnosťou sa medzi inými považuje hospodárska spoločnosť, zjednotenie, európska akciová spoločnosť, európske družstvo, družstvo, štátny podnik, trust, podnik jednotlivých právnických osôb, dcérska spoločnosť, nadácia, verejná nadácia, združenie, verejná inštitúcia, európske regionálne združenie i súkromná firma. Zákon o dani z príjmu (zákon Tao) zabezpečuje možnosť zriadiť skupinový daňový subjekt – v prípade dvoch daňovníkov pri súčasnom splnení určitých definovaných podmienok – pre daňovníkov pôsobiach v nasledovných organizačných formách: hospodárska spoločnosť, zoskupenie, európska akciová spoločnosť, družstvo, európske družstvo, súkromná firma, zahraničná osoba kvalifikovaná ako vnútroštátny daňovník vzhľadom na miesto jej pôsobenia, zahraničný podnikateľ s vnútroštátnou prevádzkou. Daňová povinnosť daňovníkov so zahraničnou príslušnosťou sa vzťahuje na príjem z vnútroštátnej podnikateľskej činnosti.

Základ dane je možné určiť na základe výsledku vykázaného pred zdanením vo finančnom výkaze za obchodný rok. S tým môže súvisieť i viac korekčných položiek aplikovaných v rôznych prípadoch, ktoré môžu znížiť alebo zvýšiť základ dane. V súčasnosti sú podniky zdaňované 19 % sadzbou s tým, že sa ňou nezdaňuje celý dosiahnutý zisk, ale len tá časť, ktorá prevyšuje hranicu 500 miliónov HUF. Zisky do tejto hranice sú zdaňované len 10% sadzbou.

5.1.2. Položkovitá daň malých podnikateľov

„Nariadenia súvisiace s položkovitou daňou malých podnikateľov obsahuje zákon č. CXLVII. z roku 2012 o položkovitej dani daňovníkov malých podnikaní a o dani malých podnikov (v ďalšom: zákon Katv.)“ Daňovými subjektami môžu byť výlučne nasledovní: súkromný podnikateľ, súkromná firma, komanditná spoločnosť, ktorá má iba súkromnú osobu ako spoločníka, verejná obchodná spoločnosť, ktorá má iba súkromnú osobu ako spoločníka a advokátska kancelária. Tento druh dane si nemôže zvoliť taký podnik, ktorého daňové číslo v roku nahlásenia alebo 12 mesiacov predtým daňový úrad vymazal, alebo v roku zvolenia získal príjem z činnosti so zaradením 68.20 (Prenájom a prevádzkovanie vlastnej alebo prenajatej nehnuteľnosti) podľa TEÁOR 2008 /Číslo obchodnej činnosti/, alebo ak je v likvidačnom, konkurznom alebo exekučnom konaní.

Firme, ktorá podniká, vzniká daňová povinnosť v prvý deň mesiaca nasledujúcom po nahlásení. Firme, ktorá len začína svoju činnosť vzniká daňová povinnosť v deň zápisu podnikania do evidencie. Podnikanie ako malý daňovník je povinný nahlásiť každého spoločníka, ktorý sa podieľa na činnosti daňovníka malého podnikania na základe akéhokoľvek právneho vzťahu – výnimkou je pracovný pomer. Daňovníci malého podnikania registrovaní podľa účinnosti zákona Katv. musia nahlásiť aspoň jedného malého daňovníka, a súčasne musia oddeliť malých daňovníkov v hlavnom pracovnom pomere a tých, ktorí nie sú v hlavnom pracovnom pomere – to je relevantné z dôvodu určenia objemu dane, ktorá sa má uhrádzať.

Daňovník – malý podnikateľ zaplatí za pracovníka s plným pracovným pomerom položkovitú daň mesačne v sume 50 000 HUF/osoba, zamestnanca bez hlavného pracovného pomeru mesačne 25 000 HUF/osoba. Ak príjem malého podniku presahuje v kalendárnom roku sumu 1 milión HUF rozdeliteľnú na mesiace s daňovou povinnosťou, tak za sumu nad rámec súčiny počtu mesiacov s daňovou povinnosťou a sumy 1 milióna HUF musia podnikania platiť 40 % daň. V určitých prípadoch (napríklad nemocenské dávky, rodičovský príspevok atď.) malý podnikateľ nemusí zaplatiť položkovitú daň vzťahujúcu sa na daný mesiac, ak počas tejto doby nevykonáva prácu patriacu do danej činnosti.

Tí malí podnikatelia, ktorí si zvolili túto formu zdaňovania, sú oslobodení od určenia, priznania a zaplataenia nasledovných záväzkov, či odvodov súvisiacich s ich hospodárskou činnosťou: daň z príjmu podnikateľov - fyzických osôb, daň z podnikateľských dividend, paušálna daň, daň z príjmu právnických osôb, daň z príjmu fyzických osôb, príplatky, sociálna príspevková daň, príspevok na odbornú kvalifikáciu. V prípade zamestnancov v inom právnom vzťahu (napríklad zamestnanec) daňovník malého podnikania musí konať podľa všeobecných pravidiel úhrady a priznania dane.

Treba poznamenať, že pre tých, ktorí si zvolia položkovitú daň daňovníkov malých podnikov, má veľký význam samostatná akumulácia úspor s dôchodkovým účelom, pretože táto forma zdaňovania má za výsledok nárok na malý štátny dôchodok. V súhrne táto forma zdaňovania má za výsledok jednoduchú administráciu, vypočítateľné a výhodné zdaňovanie, avšak zvyšuje nutnosť toho, aby podnikateľ samostatne sa postaral o budúci dôchodok.

5.1.3. Daň z príjmu malých podnikov

Daň z príjmu malých podnikov je zjednodušený druh dane, ktorý nahradzuje sociálnu príspevkovú daň platenú podnikmi, príspevkov na odbornú kvalifikáciu a daň z príjmu právnických osôb. „Pravidlá druhu dane obsahuje zákon č. CXLVII z roku 2012 o položkovitom zdaňovaní daňovníkov malých podnikaní a o dani malých podnikov (ďalej len : zákon Katv.)“

Sadzba dane je 13 % základu dane. Základom dane je suma výdavkov osobného charakteru zvýšená o kapitálové a dividendové operácie, a ktorý môže modifikovať niekoľko ďalších položiek.

Daňová sadzba zaťažuje rovnako zisk vytvorený podnikaním, ako aj mzdu, čím podnecuje zamestnávania a zvyšovanie miezd. Z dôvodu spôsobu určenia základu dane, investície do majetku podniku (napríklad investície, získanie zásob) nezvyšujú základ dane, napomáhajúc tým rýchlemu rastu. Prechod na daň malých podnikov by mali zvážiť tie podniky, ktoré recykláciou svojho zisku alebo zapojením kapitálu, sa plánujú ďalej vyvíjať alebo kde výdavky osobného charakteru obvykle presahujú zisk.

Daňový subjekt malého podniku môže byť medzi iným súkromná firma, komanditná spoločnosť, verejná obchodná spoločnosť, uzavretá akciová spoločnosť, zahraničný podnikateľ alebo aj zahraničná osoba disponujúca vnútroštátnym miestom pre vedenie firmy. Na daný daňový rok je možné si zvoliť daň malých podnikov vtedy, ak v predchádzajúcom daňovom roku: priemerný štatistický počet osôb – zamestnancov v podniku - nepresiahol číslo 50, príjem nepresiahol 1 miliardu HUF (alebo v prípade daňového roka kratšieho ako 12 mesiacov jeho primeraný podiel), bilančná suma neprevyšuje 1 miliardu HUF. Ďalším kritériom je dátum maturitného dňa obchodného roku spadajúci na 31. december, resp. že v predchádzajúcich dvoch kalendárnych rokoch DIČ podnikania nebolo právoplatne vymazané.

5.1.4. Zjednodušená podnikateľská daň

Zdaňovanie podľa zjednodušenej podnikateľskej dane (EVA) bolo možné si naposledy vybrať do 20. decembra 2018 na daňový rok 2019, o jeho zrušení rozhodla maďarská vláda v rámci akciového programu na ochranu hospodárstva.

5.2. Daň z príjmov fyzických osôb

V Maďarsku spadá každý príjem fyzických osôb pod daňovú povinnosť. Oslobodenie od tejto dane, tj. daňovú výhodu môže vo výnimočných prípadoch určiť iba zákon. Základom dane je súhrn príjmov určených z príjmov s daňovou povinnosťou, znížený o zrážky podľa ustanovení zákona o dani z osobných príjmov /zákon szja./ a položiek zvyšujúcich základ dane. Daň - s určitými výnimkami - treba určiť a zaplatiť každý kalendárny rok na základe všetkých príjmov, avšak v záujme kontinuity daňových príjmov treba platiť predpady na daň.

Daňová povinnosť fyzických osôb s vnútroštátnou príslušnosťou sa vzťahuje na všetky ich príjmy - ich daňová povinnosť je kompletná. Daňová povinnosť fyzických osôb so zahraničnou príslušnosťou sa vzťahuje výlučne na príjmy pochádzajúce získané na území Maďarska alebo na príjmy zdaniteľné v Maďarsku - ich daňová povinnosť je obmedzená. V roku 2019 je miera dane z príjmov súkromných osôb 15 % základu dane pozostávajúceho z miezd, príjmov a nákladov podľa zákona o dani z príjmov fyzických osôb.

Daň z príjmov fyzických osôb sa uskutočňuje samozdanením, každý daňový rok (výnimka v prípade, ak ste vôbec nezískali príjem s daňovou povinnosťou) treba podať daňové priznanie.

Maďarsku patrí popredné miesto medzi krajinami odbúravajúcimi byrokraciou v tejto oblasti, keďže návrh daňového priznania vyhotovuje Národný daňový a colný úrad a tento si môžu prezrieť a schváliť daňovníci elektronicky cez klientský portál na prehľadnej internetovej stránke. Daňovníci disponujúci elektronickou registráciou využívajú túto službu vo veľkej miere. V roku 2019 tak učinilo viac ako tristo päťdesiat tisíc súkromných podnikateľov.

5.3. Daň z pridanej hodnoty a iné dane súvisiace so spotrebou

5.3.1 Daň z pridanej hodnoty [általános forgalmi adó – ÁFA]

Subjekt dane z pridanej hodnoty je každá spôsobilá osoba a organizácia, ktorá vykonáva hospodársku činnosť akéhokoľvek charakteru na základe zákona č. CXXVII. z roku 2007 o dani z pridanej hodnoty (v ďalšom: zákon o DPH.). Za hospodársku činnosť sa považuje každá činnosť, ktorej trvalé alebo pravidelné komerčné vykonávanie smeruje k dosiahnutiu protihodnoty a uskutočňuje sa v nezávislej forme. Táto činnosť má za výsledok subjekt dane z pridanej hodnoty, avšak nemusia byť splnené súčasne všetky podmienky k tomu, aby vznikol daňový subjekt - čiže je postačujúce, ak napríklad existuje komerčnosť alebo dosiahnutie protihodnoty. Avšak zákon o DPH konkrétne nedefinuje tieto pojmy, preto treba vychádzať z ich denno-denného výkladu.

Za hospodársku činnosť vykonávanú v nezávislej forme sa nekvalifikuje napríklad činnosť vykonávaná v rámci pracovného pomeru alebo právneho pomeru charakteru pracovného vzťahu, avšak daňovým subjektom môže byť združenie spoluvlastníkov (napr. v bytovom dome, manželské); daňové subjekty, ktoré majú sídlo pre hospodárske účely v Maďarsku, aj aj prepojené organizácie (daňový subjekt skupinovej DPH), resp. môžu existovať aj iné prípady špeciálnej daňovej subjektivity.

Za činnosť s povinnou DPH sa v Maďarsku považuje predaj produktov, poskytovanie služieb, obstarávanie a dovoz produktov – tu je všeobecná sadzba DPH 27 %, v iných, špeciálnych prípadoch určených v zákone o DPH, môže byť znížená sadzba na 5 alebo 18 %. Vyššiu 18%-tnú sadzbu dane využíva pri zdaňovaní mlieka, mliečnych produktov, chleba, pečiva a pekárenských produktov, ako aj ubytovacích služieb. Najnižšia 5%-tná sadzba sa využíva pri zdaňovaní medicínskych produktov a materiálov, kníh a novín.

Niektoré spoločenské, zdravotné, sociálne, vzdelávacie alebo športové činnosti sú oslobodené od daňovej povinnosti §85 Zákona o DPH, a §86 toho istého zákona činnosti, resp. predaje špeciálneho charakteru (napr. jednotlivé hazardné hry, poisťné alebo finančné služby). Daňový subjekt môže byť aj oslobodený od dane a to v prípade, ak súhrnná protihodnota poskytnutých služieb a/alebo produktov predaných v predchádzajúcom daňovom roku, resp. príjem očakávateľný v roku nahlásení, nepresahuje limit 12 miliónov HUF. Výhodou toho je, že v tomto prípade daňový subjekt nie je zaťažený povinnosťou úhrady dane v daňovom priznaní (s výnimkou určitých prípadov určených zákonom). Nevýhodou však zase to, že tým stráca možnosť ponížiť si daň zaťažujúcu určité obstarávania. V prípade, ak malý podnik pôsobiaci v Maďarsku za hospodárskym účelom nie je oslobodený od dane, môže si zvoliť zúčtovanie z peňažného obratu, s ktorým potom priamo súvisí dátum určenia a odrátanie si uhrádzanej dane.

Daňový subjekt je povinný vystaviť faktúry o všetkých predajoch produktov alebo poskytnutých službách, ak:

- predáva pre daňový subjekt - zákazníka alebo pre právnickú osobu nedaňový subjekt - zákazníka,
- pre daňový subjekt zaplatí predavok iný daňový subjekt,
- predavok nezaplatí daňový subjekt a žiada vystavenie faktúry alebo ak aj daňový subjekt nežiada vystavenie faktúry, ale suma predavku presahuje 900 000 HUF,
- ak najpriamejším dotknutím sa miesto usídlenia v Maďarsku v inom členskom štáte alebo Európskeho spoločenstva (iba ak zákazník z druhého členského štátu má v súvislosti s tým povinnosť platby dane) alebo v treťom štáte,
- ak pre nedaňový subjekt, ktorý nie je kvalifikovaný ako právnická osoba, realizuje obchod dosahujúci sumu aspoň 900 000 HUF. Táto už obsahuje aj daň. Ak tento limit nedosahuje, ale napriek tomu zákazník faktúru požaduje, má ju daňový subjekt povinnosť vystaviť.

Za faktúru môžeme považovať všetky doklady, ktoré vyhovujú náležitostiam určeným v kapitole X. Zákona o DPH. Povinné náležitosti faktúry (údaje), ktoré je potrebné uvádzať v súvislosti s konkrétnym obchodom (napríklad dátum vystavenia faktúry, názov a adresa kupujúceho, číslo faktúry atď.) podrobne určuje Zákon o DPH, ale aj iné zákony. Daňový subjekt musí vystaviť faktúru najneskôr do jej plnenia - v prípade zálohy do určenia uhrádzanej dane, ale najneskôr do reálneho plnenia. Je možnosť vystaviť aj tzv. súhrnnú faktúru, ak daňový subjekt pre tú istú organizáciu alebo osobu v ten istý deň alebo v rovnakej dobe realizuje predáva viac produktov, či poskytuje viac služieb. V prípade, ak pri úhrade v hotovosti zrealizovanie do plnenia, kupujúci nedaňový subjekt nežiadal faktúru, predávajúci je mu povinný vystaviť pokladničný blok. Pri niektorých činnostiach je tento ale možné vydať iba použitím pokladnice, pričom presný spôsob určuje nariadenie Ministra národného hospodárstva číslo 48/2013. (XI. 15.). Vláda v Maďarsku na návrh ekonómov zaviedla od 1. júla 2018 elektronický online systém, do ktorého je potrebné nahráť všetky faktúry, kde DPH presahuje 100 tisíc HUF. Tento systém je prevádzkovaný Národným daňovým a colným úradom (NAV). Klienti si musia nainštalovať taký fakturačný program alebo využívať také online fakturačné portály, ktoré zodpovedajú právnym predpisom, a ktoré obsahujú všetky údaje povinné v systéme NAV. V prípade používania papierových bločkov treba fakturačné údaje nahráť do online systému osobitne, čím sa podnecuje používanie fakturačných programov.

Daň z pridanej hodnoty splní daňový subjekt samozdanením ako hlavné pravidlo, v niektorých prípadoch to určuje štátny daňový úrad a colný úrad vyrubením. V záujme určenia, priznania, úhrady lebo vrátenia dane treba viesť takú evidenciu, ktorá je vhodná na sumárne určenie a výkazanie. Ďalej v určitých prípadoch v súvislosti s danými faktúrami ho zaťažuje aj povinnosť vnútroštátneho sumárneho nahlásenia. Záväzok podania daňového priznania môže byť mesačného, štvrťročného a ročného charakteru. Rozvojom elektronickej daňovej správy sa očakáva, že časom súpisom údajov online faktúr aj návrh daňových priznaní DPH bude vyhotovovať automaticky Národný daňový a colný úrad.

V prípade ak „zúčtovaná daň“ má pozitívne znamienko, daňový subjekt je povinný zaplatiť sumu toho, ak má negatívne znamienko, tak daňový subjekt v nasledujúcom období určenia dane môže započítať ako znižujúcu položku, alebo v prípade splnenia určitých podmienok môže požiadať aj o vrátenie.

5.3.2. Spotrebná daň

V Maďarsku sa za spotrebné produkty považujú: energetické produkty, pivo, tiché a sýtené vína, iné tiché a sýtené nápoje, vedľajší alkoholický produkt, alkoholický produkt a tabakové produkty. Kategorizácia týchto produktov je realizovaná na základe osemčíselných kódov KN, ktorých zoznam je prístupný na internetovej stránke Národného daňového a colného úradu (NAV) na základe náležitostí uvedených v zákone č. LXVIII. z roku 2016. (zákon Jöt.). Daňová povinnosť najčastejšie vzniká v prípade, ak sa spotrebný produkt vyhotovuje v Maďarsku, importuje sa do Maďarska alebo spotrebný produkt uvedený v druhom členskom štáte do voľného obehu sa transportuje do Maďarska s obchodnými účelmi. Daň v určitých špeciálnych prípadoch je možné požiadať o vrátenie. Výroba, použitie, prijímanie, postúpenie spotrebných produktov a obchodovanie s nimi je možná s povolením vydaným NAV. Určité činnosti pomenované prostredníctvom zákona Jöt. je možné vykonávať iba po zavedení do evidencie NAV.

5.4. Daňové zaťaženia zamestnávateľov a zamestnancov

5.4.1 Daňové zaťaženie zamestnávateľov

Príspevok na odbornú kvalifikáciu

Medzi daňové zaťaženia zamestnávateľa patrí príspevok na odbornú kvalifikáciu a sociálna príspevková daň (a inovačný príspevok). Navyše zamestnávateľ má, v závislosti na tom, ako je ako daňový subjekt kategorizovaný, povinnosť tento príspevok na odbornú kvalifikáciu i zúčtovať. Ak ako daňovník platí paušálnu daň v súvislosti s príspevkom na odbornú kvalifikáciu, nemá povinnosť priznania a zúčtovania, pretože platobnú povinnosť si splní zaplatením paušálnej dane. Daňové subjekty - malý podnik (KIVA) a malý daňovník (KATA) - sú oslobodení od priznania a zaplatenia dane z príjmu právnických osôb, sociálnej príspevkovej dane a príspevku na odbornú kvalifikáciu. Ako daňový subjekt zjednodušenej podnikateľskej dane (EVA) je povinný za každý začatý mesiac zaplatiť príspevok na odbornú kvalifikáciu za každého svojho každého zamestnanca, ktorý je u neho v pracovno-právnom pomere. Miera príspevku na odbornú kvalifikáciu je 1,5 % základu príspevku na odbornú kvalifikáciu (brutto záväzok). Daňový subjekt, na ktorého sa vzťahuje daňová záloha, je povinný v každom štvrtroku podať priznanie a následne vykonať platbu do 12. dňa mesiaca po každom štvrtroku, v prípade posledného štvrtroku do lehoty predpísanej na úhradu zjednodušenej podnikateľskej dane (EVA).

Od 1. januára 2019 zamestnávateľ, ak je súkromný podnikateľ alebo člen spoločného podnikania, nemusí platiť príspevok na odbornú kvalifikáciu v prípade, že sa tento týka ženy vstupujúcej na trh práce, vychovávajúcej tri alebo viac detí. V tomto prípade si uplatní 19,5-né daňové zvýhodnenie na záťaž sociálnej príspevkovej dane. Ďalej netreba platiť príspevok na odbornú kvalifikáciu ani za zamestnancov disponujúcich doktorským alebo vyšším vedeckým titulom, ak sú zamestnaní na pozícii výskumníka alebo rozvojára. Tu tiež platí, že si zamestnávateľ môže uplatniť 19,5-né daňové zvýhodnenie.

Sociálna príspevková daň /socho/

Spoločenské podniky majú povinnosť platiť sociálnu príspevkovú daň za príjem, na ktorý sa prihlíada pri kalkulácii daňovej zálohy patriacej do súhrnného daňového základu, a zaťažuje mimomzdové príspevky, jednotlivé určené dávky nekvalifikované ako mimomzdové príspevky, a mzdu z úrokových výhod. Miera socho od prvého júla 2019 je 17,5 základu dane, lehota na jej priznanie a zaplatenie je 12. deň mesiaca po predmetnom mesiaci.

Inovačný príspevok

Povinnosť zaplatenia inovačného príspevku majú hospodárske organizácie patriace pod účinnosť zákona č. C z roku 2000, od čoho sú však po 1. januári 2019 oslobodené hospodárske spoločnosti kvalifikované ako mikro alebo malé podniky. Zaradenie malých a stredných podnikov upravuje zákon č. XXXIV. z roku 2004 (zákon Kkv.). Pri kvalifikácii podniku treba prihliadať na údaje počtu zamestnávanych, ročných netto tržieb, bilančnej sumy i údajov partnerských a súvisiacich podnikaní. Platí, že ak podnik spĺňa definíciu MSP, tj. počet zamestnaných nepresiahne 50 osôb, jeho ročné netto tržby alebo bilančná suma zostane pod 10 miliónov EUR, resp. jeho ekvivalent v HUF, daný inovačný príspevok platiť nemusí.

Základom inovačného príspevku je základ miestnej živnostenskej dane znížený o sumu časti základu živnostenskej dane spadajúcej na prevádzku zriadenú v zahraničí. Miera inovačného príspevku je 0,3 % základu dane. Hospodárska spoločnosť má povinnosť zaplatiť príspevok do 20. dňa mesiaca po každom treťom mesiaci v roku (obvykle do 20. júla, 20. októbra, 20. decembra, 20 apríla) a to prostredníctvom preddavkovej platby.

5.4.2 Daňové zaťaženie zamestnanca

Nielen zamestnávateľa, ale aj zamestnanci platia dane, resp. odvody (poistné), a to zdravotné - vo forme príspevku do zdravotnej poisťovne a odvody do dôchodkového fondu - vo forme príspevku na dôchodkové poistenie. Samozrejme sem patrí i daň z príjmu fyzických osôb. Od prvého januára 2015 zamestnanci odvádzajú do zdravotnej poisťovne 8,5 % základu dane (príspevok na trh práce 1,5%, peňažný príspevok do zdravotnej poisťovne 3 %, naturálny príspevok do zdravotnej poisťovne 4 %), a do dôchodkového fondu 10 % základu dane. Ako daňové zaťaženie zamestnanca sa kvalifikuje aj daň z príjmu fyzických osôb, čo podrobnejšie popisuje kapitola 5.2.

5.5. Miestne dane

Samosprávy v Maďarsku môžu na svojich miestach podľa príslušnosti môžu vyrubiť obecné dane a miestne dane. Z hľadiska obecných daní ako hlavné pravidlo treba vyzdvihnúť, že samosprávy môžu zaviesť iba také obecné dane, ktoré iný zákon nezakazuje, resp. ich subjektom nemôže byť štát, samospráva, organizácia a podnikateľ. Na základe zákona č. C z roku 1990 v súčasnosti môžu vyrubiť tri druhy miestnych daní:

- dane majetkového typu (sem patrí daň z nehnuteľnosti a pozemková daň),
- dane komunálneho charakteru (sem patrí komunálna daň a rekreačný poplatok)
- miestna daň z podnikania (HIPA)

Pri miestnych daniach treba poznamenať, že v záujme predchádzania škodlivej a nepriehľadnej daňovej súťaže v rámci Európskej únie, krajiny nemôžu daňovo zvýhodňovať individuálne miesta. To znamená, že miestna samospráva vo svojich nariadeniach o daniach môže určiť všeobecné pravidlá, ktoré platia rovnako pre všetkých daňovníkov. Porovnanie rôznych miestnych daňových sadzieb jednotlivých obcí si môžu podnikatelia ľahko preštudovať na internetovej stránke <https://hakka.allamkincstar.gov.hu> prevádzkovej Maďarskou štátnou pokladnicou.

5.5.1. Dane majetkového typu

Daň z nehnuteľnosti

Samosprávy v Maďarsku môžu vyrubiť miestnu daň z nehnuteľnosti. Jedná sa o daň na všetky nehnuteľnosti nachádzajúce sa na území samosprávy, na všetky miestnosti týchto nehnuteľností, ale napr. aj na nosiče reklám umiestnené na nehnuteľnostiach. Daňovým subjektom od prvého dňa kalendárneho roka je vlastník nehnuteľnosti, v prípade reklamy vlastník nosiča reklamy. Základom dane je úžitková plocha nehnuteľnosti alebo jeho hodnota (v prípade nosiča reklamy je to plocha použiteľná na zobrazenie reklamy). Sadzba dane sa pohybuje v rozmedzí 2-4 % - pr. môže byť 1100 HUF/m², 3,6 % z hodnoty nehnuteľnosti (v prípade nosiča reklamy 12.000 HUF/m²). V praxi to ale funguje skôr na báze úžitkovej plochy, tj. m², keďže chýbajú kapacity potrebné na primeraný a reálny odhad hodnoty nehnuteľnosti vzhľadom na ich počet v obci. Toto sa má zmeniť rozšírením databáz trhu s nehnuteľnosťami. Pravdepodobne prvýkrát sa zdaňovanie nehnuteľností na tejto báze, tj. podľa hodnoty nehnuteľnosti, uskutoční najskôr v ekonomicky vyspelých mestách, či oblastiach v Maďarsku.

Pozemková daň

Jedná sa o miestnu daň, ktorú môžu samosprávy vyrubiť na pozemky nachádzajúce sa na ich území. Daňovým subjektom je od prvého dňa kalendárneho roka vlastník pozemku, základom dane plocha pozemku v štvorcových metroch alebo, podobne ako u dane zo stavieb, to môže byť tržobná cena pozemku. Výška dane je maximálne 200 HUF/m² alebo 3 % z trhovej ceny.

5.5.2. Komunálne dane

Komunálna daň fyzickej osoby

Osoba, ktorá v prvý deň kalendárneho roka vlastní do samosprávy prisluchajúcom území nehnuteľnosť alebo pozemok, je povinná platiť ročne komunálnu daň vo výške maximálne 17.000 HUF. Toto však nie je automatické. Fyzická osoba je povinná po nadobudnutí nehnuteľnosti oznámiť prostredníctvom na to určeného formulára miestne príslušnej samospráve túto skutočnosť a fakt, že sa stáva daňovým subjektom. Je to možné uskutočniť i elektronicky prostredníctvom jednotného portálu e-administrácie samospráv ASP (<https://ohp-20.asp.lgov.hu/nyitolap>).

Daň za ubytovanie (turistická daň/daň z cestovného ruchu)

Daň platí fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov veku, a ktorá strávi aspoň jednu hosťovskú noc na území s príslušnosťou danej samosprávy. Základ dane určuje počet začatých hosťovských nocí alebo poplatok za ubytovanie spadajúci na začatú hosťovskú noc. Výška dane je na jednu osobu a noc maximálne 300 HUF alebo percento poplatku za ubytovanie (, ale maximálne 300 HUF).

5.5.3. Miestna daň z podnikania

Táto daň, tzv. HIPA, je najrozšírenejšou miestnou a platia ju tí podnikatelia, ktorí a) vykonávajú stálu alebo dočasnú podnikateľskú činnosť na území samosprávy, b) ktorých prevádzka alebo sídlo sa nachádza v danej obci alebo c) vykonávajú tam podnikateľskú činnosť viac ako 30 dní. Základ dane určujú netto tržby, ktorý znižuje obstarávací hodnota predaného tovaru, hodnota sprostredkovaných služieb, hodnota subdodávok, náklady na materiál a priame náklady na výskum a rozvoj. Maximálna sadza dane môže byť maximálne 2 % základu dane z príjmov, v prípade dočasne vykonávanej činnosti najviac 5000 HUF/deň. Táto miestna daň z podnikania predstavuje najväčšiu položku medzi daňovými príjmami samospráv, pričom v ekonomicky vyspelých mestách sa šplhá výška tejto dane až k 2 %. Je dôležité, aby v účtovníctve podniku využívajúceho mnoho sprostredkovaných služieb ich bolo možné jasne oddeliť a aby v daňovom priznaní bola miestna daň z podnikania odpočítaná z daňového základu, inak vzniká podniku zbytočne veľký daňový náklad.

5.6. Iné dane

V roku 2019 je v Maďarsku v platnosti 55 druhov daňových sadzieb. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi je to najnižšie číslo, a to vďaka snahám sa o racionalizáciu daní. Zoznam aktuálnych daňových sadzieb obsahuje nasledujúca tabuľka:

Daňové sadzby v roku 2019	
Osobitná daň distribútorského a investičného fondu	Produktový poplatok za ochranu životného prostredia
Daň z pridanej hodnoty	Daň za inžinierske siete
Banský príspevok	Komunálna daň súkromných osôb
Prisťahovalecká osobitná daň	Príspevok pre trh práce
Poistná daň	Produktová daň pre verejné zdravotníctvo (NETA)
Daň za firemné auto	Nukleárny príspevok

Daňové sadzby v roku 2019	
Osobitná daň za psa	Dôchodkový príspevok
Zjednodušený príspevok na odvody (EKHO)	Peňažný príplatok na zdravotné poistenie
Zjednodušená podnikateľská daň (EVA)	Osobitná daň finančných inštitúcií
Poplatok za dozor nad potravinovým reťazcom	Poplatok za finančné transakcie
Daň z príjmu poskytovateľov energií (daň Robina Hooda)	Registračná daň
Daň zo stavieb	Rehabilitačný príspevok
Príspevok na ochranu lesov	Daň za reklamu
Príspevok na ochranu pôdy	Honorár za reprografiu a prázdne nosiče
Daň z motorových vozidiel	Príspevky na odbornú kvalifikáciu
Osobitné dane distribútorov liekov	Daň z príjmov fyzických osôb (szja)
Registračná daň za prácu v domácnosti	Poplatok za dozor nad hazardnými hrami
Miestna živnostenská daň (HIPA)	Sociálna príspevková daň (socho)
Príspevok na nakladanie s odpadom	Príspevok na nemocenské dávky
Rekreačný poplatok	Daň z príjmu právnických osôb (tao)
Poplatok	Telekomunikačná daň
Inovačný príspevok	Pozemková daň
Daň z hier	Obecná daň
Spotrebná daň	Naturálne príplatky na zdravotné poistenie
Komorný príspevok	Príspevok na rozvoj turizmu
Položkovitá daň daňovníkov malých podnikaní (KATA)	Clo
Daň malých podnikateľov (KIVA)	Príspevok na vodné zásoby
Poplatok za zaťaženie prostredia	

Zdroj: *portfolio.hu*

„Za motorové vozidlo, prives s maďarským úradným evidenčným číslom, nákladné vozidlo prenávajúcce na území Maďarska, evidované v zahraničí (v ďalšom spoločne: motorové vozidlo) treba platiť daň za motorové vozidlo [...]“. Daňovým subjektom je prevádzkovateľ alebo vlastník a je vedený evidencii úradu od prvého dňa daného roka. Sadzba dane závisí v prípade osobných motorových vozidiel od roku výroby a výkonu v kilowattoch, v prípade nákladných vozidiel od vlastnej váhy a ložnej váhy. Daň za firemné auto je možné aplikovať v prípade motorových vozidiel, ktoré nie sú v súkromnom vlastníctve, a uhrádzať ju treba každý štvrtrok. Sadzba dane je určená na základe výkonu auta a environmentálneho zaťaženia. S cieľom vyhnúť sa dvojitému zdaneniu, z dane za firemné vozidlo je možné odrátať daň za motorové vozidlo v príslušných mesiacoch štvrtroku v prípade adekvátnych úhrad.

Príspevok do Maďarskej obchodnej a priemyselnej komory je peňažný príspevok (v hodnote 5000 HUF), ktorý jedenkrát ročne povinne platia ekonomicky činné subjekty. Výmenou zaň do-

stávajú od Komoory ekomonické, finančné, daňové a úverové poradenstvo, vyhľadavanie obchodných partnerov a monitoring tendrov. Nezaplatený príspevok sa považuje za verejný dlh a daňový úrad môže subjekt sankcionovať.

Zákon č. LXXXV. z roku 2011 stanovuje v Maďarsku produkty s povinným poplatkom za ochranu životného prostredia. Jedná sa napr. o akumulátory, obaly a iné ropné výrobky, elektrické a elektronické zariadenia, pneumatiky, papier ako nosič reklamy, plastové a chemické produkty, kancelársky papier. Taxatívne ich vymenováva (na základe čísla colnej sadzby) Príloha č. 1. vyššie uvedeného zákona a ich daňové sadzby (, ktorých základ je daný hmotnosťou produktov uvedenou v kilogramoch a s presnosťou dvoch desatinných čísel) sú zase v Prílohe č. 2. Ak subjekt dováža tovar zo zahraničia v obale, má povinnosť zaplatiť obalovú daň.

V Maďarsku existuje i tzv. daň za nezdravé potraviny (NETA), ktorú zaviedli pre podporu zdravého životného štýlu a zdravej výživy (spolu s tým zníženie konzumácie nezdravých potravín), ako aj pre zlepšenie ukazovateľov verejného zdravotníctva. V zmysle zákona č. CIII. z roku 2011 túto daň platí organizácia alebo osoba, ktorá prvýkrát predáva v Maďarsku alebo obstará nezdravé potraviny. Základom dane je hmotnosť predávaného alebo obstaraného produktu meraná v kilogramoch (bez balenia).

Majitelia bankových účtov musia platiť poplatok za finančné transakcie týkajúce sa väčšej časti bankových služieb poskytovaných bankami. Banková daň sa vzťahuje na také finančné transakcie, akými sú napríklad: bankový prevod, inkaso, platba iniciovaná platiteľom prostredníctvom príjemcu, vyplatenie hotovosti, prevod hotovosti, dokumentárny akreditív, vyplatenie hotovosti zo šeku, zmenárenské činnosti, uhrádzanie pôžičky alebo zúčtovanie príjmov z dividend a honorára. Základom dane je vo väčšine prípadov suma, ktorou banka zaťažuje klienta a miera je vo väčšine prípadov 0,3 %, ale maximálne 6 tisíc HUF.

Reklamná daň alebo daň zdaňujúca reklamnú činnosť na strane objednávateľa i poskytovateľa i objednávateľa je od 1. júla 2019 do 31. decembra 2022 nulová, a to namiesto predchádzajúcej 7,5 %-nej v prípade ak netto tržby presiahli 100 miliónov HUF alebo 5 %-nej v prípade, že časť výdavkov na reklamu presahuje 2,5 HUF.

5.7. Poplatky

V Maďarsku je potrebné zaplatiť poplatok v prípade nadobudnutia majetku dedením, darovaním a prevodom majetku za odplatu, procesný poplatok za správne úradné alebo súdne konanie (správny a súdny poplatok za poskytovanú službu) alebo poplatok za dozornú činnosť obchodných registrov nad zákonnosťou činnosti.

5.7.1 Poplatok za nadobudnutie majetku

Poplatok je potrebné uhradiť v prípadoch získania majetku zdedením, získania práva doživotného užívania, získania majetku na základe odkázania alebo príkazu, získania časti majetku so záväzkom alebo v prípade darovania majetku po úmrtí darcu. Darovanie nehnuteľného a hnuťelého majetku a bezplatné zriadenie práva s majetkovou hodnotou tvoria predmet darovacieho poplatku. Poplatok je potrebné zaplatiť v prípade ak predajná hodnota majetku presahuje 150 tisíc HUF. Všeobecná miera poplatku za zdedenie a darovanie je 18 %, v prípade bezodplatného obstarania vlastníctva bytov a k tomu patriaceho majetkového práva je 9 %.

Miera poplatku za prevod majetku za odplatu sú 4 %, čo v prípade nehnuteľností treba vypočítať z ich hodnoty. Pri určovaní hodnoty nehnuteľnosti a pri vyrubení poplatku NAV sa vychádza z ceny podľa zrealizovanej transakcie. V prípade ak táto hodnota na základe vlastnej databázy

praxe NAV-u odzrkadľuje nepomer hodnoty, NAV prideli vlastného znalca oceňovania majetku a poplatok vyrubuje na základe takto určenej hodnoty nehnuteľnosti. Výška poplatku je zvýhodnená ak sa získanie majetku uskutočňuje za účelom cestovného ruchu, prostredníctvom úverových inštitúcií alebo spoločností s regulovanou investíciou do nehnuteľností. V prípade motorových vozidiel miera poplatku závisí od výkonu motora vozidla a veku vozidla vypočítaného od roku výroby (300-850 HUF/kW), v prípade získania vlastníctva privesu sa poplatok odvíja od hmotnosti privesu.

5.7.2. Poplatky za konanie

V Maďarsku treba platiť správne úradné poplatky, procesné poplatky a súdne procesné poplatky.

Medzi súdne procesné poplatky patrí:

- poplatok za civilné konanie
- poplatok za konkurzné a likvidačné konanie
- poplatok za súdny proces vysporiadania dlhu fyzických osôb
- procesný poplatok obchodného registra (ktorý podrobne uvádza nasledovná tabuľka)

V prípade európskej akciovej spoločnosti	600 000 HUF
V prípade uzavretej akciovej spoločnosti	100 000 HUF
Zjednodušená žiadosť o zápis firmy v prípade uzavretej akciovej spoločnosti	50 000 HUF
V prípade inej právnickej osoby	100 000 HUF
V prípade maďarskej pobočky podnikania so sídlom v zahraničí	50 000 HUF
V prípade priameho obchodného zastúpenia zahraničného podnikania	50 000 HUF
Žiadosť o zápis transformácie, zlúčenia, rozdelenia, vzniku vplyvu zabezpečujúceho kvalifikovanú väčšinu, činnosť ako uznaná podniková skupina, zmeny vzťahujúcej sa na firemné údaje verejnej akciovej spoločnosti	50 000 HUF
Zápis zmeny v prípade transformácie uzavretej akciovej spoločnosti na verejnú akciovú spoločnosť	500 000 HUF
Vyhotovenie výpisu z obchodného registra	5 000 HUF
Vystavenie osvedčenia o firme	3 000 HUF
Vyhotovenie kópie osvedčenia o firme	7 000 HUF
Za zaslanie a kópiu elektronických dokladov uvedených v obchodnom registri za každý firemný doklad	2 000 HUF

- poplatok za prvostupňové správne súdne konanie
- poplatok za odvolanie
- poplatok za obnovenie súdneho sporu
- poplatky za revízne konanie

- poplatok za trestné konanie
- poplatok za uplatnenie občianskoprávneho nároku a nároku na odškodnenie od štátu
- poplatky za jednotlivé žiadosti súvisiace s trestným procesom
- poplatky za konanie rozhodcovského súdu
- poplatok za dozor prostredníctvom obchodného registra (poplatok za dozor nad zákonnosťou je 100 000 HUF)

5.7.3 Poplatok za správne a súdne služby

Za využitie niektorých správnych a súdnych služieb treba zaplatiť poplatok. V súčasnosti sú bezplatnými službami prvé vyžiadanie daňového preukazu a vystavenie nového daňového preukazu v prípade ukradnutia. Medzi služby s povinnými poplatkami patria vystavenie nového daňového preukazu z dôvodu straty, zničenia alebo poškodenia, a služby o údajoch predajnej hodnoty nehnuteľnosti. Medzi naposledy uvedené patrí:

- Všeobecné poskytovanie údajov
- Podrobné poskytovanie údajov
- Špecifické a spätné poskytovanie údajov
- Štátne celoročné všeobecné poskytovanie údajov
- Štátne celoročné podrobné poskytovanie údajov
- Odborné poskytovanie údajov

6. OCHRANA DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA

Duševné vlastníctvo ako aj priemyselné ochranné práva sú dôležitým elementom v podnikaní, kľúčovým pre jeho konkurencieschopnosť a obchodný úspech. V dnešnom hospodárstve riadenom inováciou, kde pôsobením globalizácie a rýchlej komunikácie sa aj obchodné procesy zrýchlili, zohrávajú prioritnú úlohu nápady a kreativita, ktoré môžu znamenať obchodný úspech v tom ktorom sektore. Prvým krokom ku vzniku inovácie je zrod nápadu, zbieranie nápadov, ako aj ich vyhodnocovanie. Obchodné modely podnikania startupov sa zakladajú na takých inovatívnych a progresívnych nápadoch, ktoré by bez ochrany duševného vlastníctva nemohli dosiahnuť výrazné obchodné úspechy.

Falšovanie duševného vlastníctva sa dotýka značnej časti maďarských podnikov, avšak len polovica dotknutých podnikov robí kroky na zabránenie falšovania, pri ktorom je najdôležitejším aspektom to, aby sa podnikateľ a tvorca nápadu náležite postaral o ochranu svojho duševného majetku, prispievajúc tým k redukovaniu neskorších možných porušení práv.

Cieľom ochrany duševného majetku je právna ochrana a zabezpečenie hmotného uznania výrobkov vytvorených kreatívnymi prístupmi, vynálezov, literárnych a vedeckých výtvorov, tovarových označení, ako aj ochranných známk, názvov obchodných značiek alebo chránených zeme-pisných tovarových označení. Ďalej sa ochrana duševného vlastníctva vzťahuje aj na morálnu a právnu ochranu duševnej aktivity v oblasti priemyslu, vedy ako aj v oblasti literatúry a umenia.

V Maďarsku je ochrana duševného majetku vzťahujúca sa na ochranu a spravovanie patentov, úlohou Národného úradu duševného vlastníctva (v ďalšom: SZTNH alebo úrad), ktorý je hlavným vládny úradom zodpovedným za ochranu duševného vlastníctva. Úrad vznikol v roku 1896 na základe §23. zákona č. XXXVII. z roku 1895. o vynálezoch a patentoch. Národný úrad duševného vlastníctva je kompetentným štátnym orgánom zodpovedným za ochranu národného hospodárstva, ochranu duševných hodnôt vedy a kultúry ako aj duševného vlastníctva, ktorý je podľa zákona č. CXXV. z roku 2018 o vládnej správe v pôsobnosti od 1. januára 2019 ako hlavný vládny úrad. Jeho činnosť sa vzťahuje na ochranu priemyselného práva a autorského práva, ďalej na úlohy súvisiace s kvalifikáciou činnosti vo výskume a vývoji, a od roku 2017 aj na konanie za účelom registrácie podnikania subjektov v rannej fáze podnikania (startupy). SZTNH riadi vláda a jeho dozorným orgánom je ministerstvo inovácií a technológií.

Ochrana duševného vlastníctva je jednou z podoblastí občianskeho práva, tzv. právny vzťah s absolútnou štruktúrou, ktorý v súvislosti s duševnou tvorbou poskytuje právnu ochranu týkajúcu sa práv viazucich sa k osobe a majetku. Ochrana duševného vlastníctva vytvára rovnováhu medzi inovatívnymi riešeniami a záujmami kreatívnych tvorcov, ako aj medzi širším verejným záujmom, aby sa napomohlo vytváraniu takeého prostredia, ktoré sa zakladá na rozšírení a uznaní kreativity a inovácie v širšom kruhu.¹⁶

Ochrana duševného vlastníctva sa uskutočňuje pomocou rôznych ochranných foriem, právnymi normami a v prísnom kontrolnom rámci. Rozlišujeme dve rôzne vetvy ochrany duševného majetku: ochrana autorského práva a ochrana priemyselného práva.

Ochrana autorského práva

Jedným zo základných cieľov autorského práva je podnecovanie duševnej tvorby. Poskytuje ochranu pre vedecké, umelecké a literárne výtvory, ako aj výkony vzťahujúce sa na ich použitie. V tomto zmysle právne predpisy uznávajú práva vzťahujúce sa k osobe a majetku v prospech autora. V tomto prípade, právny vzťah vzniká vytvorením duševnej tvorby.

Ochrana autorskej tvorby je základnou podmienkou pôsobenia domácej kultúry a odvetvia kultúry, okrem ochrany konkrétnej tvorby znamená aj ochranu podnikania a investícií. Ako protihodnota za použitie autorských diel sa autorom platí autorský honorár.

Úlohy SZTNH vzťahujúce sa na autorské práva spravuje Hlavné oddelenie autorského práva, jeho úlohy a fungovanie upravujú nasledujúce právne normy:

- Zákon č. XXXIII z roku 1995 o patentovej ochrane vynálezov
- Vládne nariadenie č. 156/1999. (XI. 3.) o organizácii a pôsobení Autorského právneho znaleckého orgánu

V súvislosti s autorským právom je možné vyžiadať si znalecký posudok a stanovisko od Odbornej organizácie pre autorské práva (SZJSZT). SZJSZT plní v prvom rade úlohu v právnom spore medzi súdiacimi sa stranami, ale znalecký posudok si je možné vyžiadať mimosúdne alebo pred súdom.

Znalecká činnosť sa kvalifikuje za činnosť s povinným zdanením podľa zákona č. CXXVII. z roku 2007 o dani z pridanej hodnoty. Honorár sa tvorí podľa nasledovných kritérií:

- v prípade zapojenia jedného znalca 110 000 HUF + DPH,
- v prípade trojčlennej rady 180 000 HUF + DPH,

¹⁶www.sztnh.hu

- v prípade päťčlennej rady 285 000 HUF + DPH.

Kontakty na Organizáciu

E-mail: szjszt@hipo.gov.hu

Telefón: +36 1 474-5961

Webová stránka: <https://www.sztnh.gov.hu/hu/szakmai-oldalak/szerzoi-jog/szerzoi-jogi-foosztaly/szerzoi-jogi-szakerto-testulet>

Ochrana priemyselného práva

Druhým odvetvím ochrany duševného vlastníctva je ochrana priemyselného práva, ktorá (prispôbujúc sa k štandardom a reguláciám medzinárodného práva) aj v Maďarsku zahŕňa viac typov ochrany.

Ochrana priemyselného práva zabezpečuje právnu ochranu označení (označenia tovaru) slúžiacich na diferenciáciu duševnej tvorby tovarov a služieb technického charakteru.¹

V Maďarsku je ochrana priemyselného práva v rámci občianskeho práva špeciálnou oblasťou, ktorá zahŕňa ochranu nasledovného:

- vynálezov,
- vzoriek na použitie,
- dizajnových vzoriek (dizajnov),
- druhov rastlín,
- označení tovaru: ochranné známky a geografické označenia tovarov.

Vynálezy, patenty

Vynálezom sa nazýva nové (predtým neexistujúce) technické riešenie vzťahujúce sa na nový produkt alebo nový postup. Patentom alebo patentovou ochranou nazývame právnu ochranu slúžiacu na ochranu vynálezu. Patentová ochrana sa vzťahuje na definovanú geografickú oblasť a obdobie 20 rokov, po tejto dobe sa patent stáva duševným vlastníctvom všetkých. Vlastníkovi patentu patrí exkluzívne právo na to, aby vynález užítkoval, alebo aby na to dal povolenie inému subjektu.

Vzorky na použitie

Ochrana vzorky na použitie je formou ochrany, slúžiacej na ochranu nových konštrukčných výtvorov nedosahujúcich úroveň kvality patentovateľného vynálezu. Je to riešenie vzťahujúce sa na formu, konštrukciu alebo umiestenie častí predmetu. Ochrana vzorky na použitie zabezpečuje právnu ochranu pre riešenia nedosahujúce úroveň kvality nového patentovateľného vynálezu. Na základe ochrany vzorky má vlastník vzorky exkluzívne právo, aby vzorku užítkoval, alebo na to dal povolenie inému subjektu. Ochrana je na definovanú geografickú oblasť a na 10 rokov, následne sa vzorka stáva duševným vlastníctvom všetkých.

V Maďarsku je možné získať platnú ochranu aj s medzinárodným nahlásením začatým v rámci tzv. Zmluvy o spolupráci pre patenty (PCT).

¹⁷www.sztnh.hu

Nahlásenie ochrany vzorky si po oznámení zadania ochrany vzorky môže pozrieť ktokoľvek a o spise môže dostať kópiu za poplatok.

Dizajnové vzorky (dizajn)

Dizajnovou vzorkou nazývame prvotné estetické prevedenie celku alebo časti produktu dizajnom. Toto prevedenie je výsledkom vonkajších charakteristík produktu alebo jeho časti, vrátane jeho ozdoby (napr. charakteristiky kresby, obrysov, farieb, tvaru, povrchu, resp. použitého materiálu). V prípade, že dizajn má nový a individuálny charakter, môže získať právnu ochranu, čiže ochranu dizajnovej vzorky.

Ochrana dizajnovej vzorky sa môže vzťahovať na trojdimenzionálne prevedenie (napríklad tvar, povrch produktu), resp. aj na dvojdimenzionálne foremné prevedenie (napríklad motívy, čiary, farby). Na základe ochrany vzorky vlastníčkovi vzorky patrí exkluzívne právo, aby vzorku užítkoval, alebo na to dal povolenie inému subjektu. Ochrana je na definovanú geografickú oblasť a na 5 rokov, ktorú je možné predĺžiť štyrikrát. Uplynutím doby ochrany, ale maximálne po 25 rokoch, sa vzorka stáva duševným vlastníctvom všetkých.

Ochrana druhov rastlín

Ochrana druhu rastliny zabezpečuje ochranu novo vyšľachtených druhov rastlín. Ochrana rastlinného druhu sa vzťahuje na nový druh patriaci do ktorejkoľvek rastlinnej čeľade, ak druh disponuje rozlíšiteľnými, homogénnymi a stálymi vlastnosťami. Vlastník ochrany rastlinného druhu má exkluzívne právo na užítkovanie druhu rastliny, resp. aby na to dal povolenie inému subjektu. Územná platnosť a doba ochrany rastlinného druhu je obmedzená: ochrana rastlinného druhu trvá 25 rokov, v prípade hrozna a stromov 30 rokov.

Označenia tovarov, ochranné známky

Geografické označenie tovaru: Pojem geografického označenia tovaru vo všeobecnosti aplikujeme ako skupinový názov všetkých označení, ktoré pri predaji používame na identifikáciu geografického pôvodu produktov. Geografické označenie tovaru môže byť typicky názov krajiny, mesta alebo regiónu.

Na geografické označenie tovaru môže získať ochranu ten, kto na geografickom území uvedenom v označení produktu produkuje, spracúva alebo vyrába taký výrobok, na označenie ktorého sa používa geografické označenie tovaru (napr. tokajské víno, satmárska slivovica, klobása z mesta Gyula, atď.). Ochrana vzniká ako výsledok úradného konania.

Chránené geografické označenie produktu môže používať ktokoľvek, kto na danom geografickom území produkuje produkt s označením (v prípade liehovín adekvátne popisu produktu).

Geografické označenie výrobku môžu používať iba oprávnené osoby vyhovujúce vyššie uvede- ným kritériám, iným osobám nie je možné takéto povolenie (licenciu) vydať. V prípade neoprávneného použitia geografického označenia produktu je voči osobe neoprávnene používajúcej takéto označenie oprávnená konať ktorákoľvek osoba s oprávnením na jeho použitie aj samostatne.

Ochrana geografického označenia produktu trvá neobmedzenú dobu.

Certifikačná ochranná známka: Zvláštny druh ochrannej známky, ktorá je vhodná na to, aby diferencovala tovar alebo služby certifikované osobou oprávnenou na ochrannú známku (z hľadiska zloženia materiálu, spôsobu výroby tovaru alebo spôsobu poskytovania služby, resp. z hľadiska

kvality, presnosti, alebo iných charakteristík), od iného tovaru alebo služieb, ktoré nedisponujú takouto certifikáciou.

Certifikačnú ochrannú známku jej vlastník nemôže použiť: úlohou osoby oprávnenej na ochrannú známku je zabezpečiť používanie ochrannej známky pre osoby disponujúce produktmi a službami s adekvátnymi kvalitatívnymi podmienkami alebo inými charakteristikami (certifikácia kvality).

Trvanie ochrany ochrannej známky je podobne ako u ostatných ochranných známk 10 rokov a je obnoviteľné v neobmedzenom počte.

Kvalifikácia výskumu a vývoja (K+F)

Systém kvalifikácie projektov a činností výskumu a vývoja bol zavedený v roku 2012. Úlohy súvisiace s kvalifikáciou činností výskumu a vývoja (K+F) vykonáva na základe nariadení zákona KFI (Zákon č. LXXVI. z roku 2014 o vedeckom výskume, vývoji a inovácii) Národný úrad duševného vlastníctva.

Získanie kvalifikácie K+F je pre podnikateľov potrebná na využitie daňových výhod a foriem projektových dotácií. Cieľom tejto kvalifikácie je, aby sa na základe jednotnej metodiky skúmal charakter projektov K+F, resp. aby sa pre iné orgány poskytoval záväzný odborný názor týkajúci sa charakteru daných K+F projektov, K+F typov činností alebo špecifických vlastných okruhov činností.

Obsah K+F daných projektov skúma predchádzajúca kvalifikácia projektu s úradnou právoplatnosťou a posudok znalca. Tieto dve kvalifikačné metódy boli doplnené v roku 2017. V rámci kvalifikačného postupu projektovej skupiny sa zároveň štandardizovalo, že sa v rámci jedného procesu môže kvalifikovať naraz K+F obsah viacerých projektov jedného podniku, čo v prípade širšej K+F činnosti znižuje administratívne zaťaženia súvisiace s procesom kvalifikácie.

Od 1. januára 2018 je možné podanie žiadostí o kvalifikáciu K+F výlučne elektronicky: https://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/e-tajekoztato_2018_0.pdf

Predchádzajúca kvalifikácia projektu: Vo vzťahu k budúcim projektom alebo projektovým časťam K+F žiadatelia podávajú žiadosť o predchádzajúcu kvalifikáciu projektu. Projekt tvoriaci predmet žiadosti kvalifikuje SZTNH v rámci úradnej činnosti z toho hľadiska, či činnosti tvoriace jeho obsah je možné považovať za činnosti výskumu a vývoja. Pritom je možné požiadať o preskúmanie určenia pomeru, resp. aj určenia vlastného okruhu činností. Uznesenie vynesené vo veci žiadosti je pre iné orgány záväzná pokiaľ nenastane zmena v realizácii projektu a náležitostí uvedených v žiadosti na uskutočnenie procesu kvalifikácie projektu.

Kvalifikácia projektovej skupiny: SZTNH na žiadosť žiadateľa kvalifikuje projektové skupiny z toho hľadiska, či projekty zaradené žiadateľom do projektových skupín je možné považovať za činnosti výskumu a vývoja. SZTNH kvalifikuje z projektovej skupiny niekoľko vybraných projektov, a účinnosť kvalifikácie sa v prípade pozitívneho rozhodnutia vzťahuje na všetky projekty patriace do danej projektovej skupiny a je právne záväzná pre iné orgány. Proces kvalifikácie projektovej skupiny e pozostáva všeobecne zo štyroch krokov: 1) registrácia, 2) schválenie projektových skupín, 3) výber projektu, 4) kvalifikácia projektovej skupiny. Každý krok procesu je začatý na žiadosť žiadateľa, nasledovný procesný krok je možné iniciovať po uznesení Úradu ukončujúcim predchádzajúci krok, a 2. a 3. procesný krok je možné zlúčiť.

Stanovisko znalca: Popri daňovom úrade, iných orgánoch alebo súdoch môže v otázke kvalifi-

kácie činností uvedených v žiadosti z hľadiska výskumu a vývoja a v otázke priradenia nákladov uvedených v žiadosti k činnostiam K+F, Úrad ako znalca osloviť aj tretie osoby (napríklad aj podniky). V znaleckom posudku na základe otázok žiadateľa môže SZTNH poskytnúť názor v rôznych odborných otázkach, a tak aj týkajúc sa kvalifikácie činností tvoriacich obsah projektu v oblasti výskumu a vývoja. Znalecký posudok nie je záväzný, ale iné úrady v praxi štandardne uznávajú aj tento dokument.

Na úrad v roku 2018 prišlo 157 žiadostí o kvalifikáciu činností výskumu a vývoja, z ktorých bolo 49 o žiadosti o predchádzajúcu kvalifikáciu, a 108 žiadostí o znalecký posudok. Pritom bolo prijatých 10 registrácií veľkých podnikov so žiadosťou na vykonanie procesu kvalifikácie projektovej skupiny.¹⁸

7. VEREJNÉ OBSTARÁVANIE

V záujme zabezpečenia transparentnosti a racionálneho použitia a verejných financií, vytvoril maďarský parlament, v súlade s medzinárodnými zmluvami a právnymi predpismi Európskeho spoločenstva, zákon o verejnom obstarávaní. Verejné obstarávanie kompletne upravuje zákon č. CXLI. z roku 2015 o verejných obstarávaní (ZoVo.). Tento právny predpis určuje, organizácie povinné vykonávať proces verejného obstarávania, ako aj typy a postupy verejného obstarávania, ktoré je nutné dodržiavať pri konkrétnych zákazkách.

V prípade získania rozpočtovej dotácie a dotácie z EÚ môže byť v platnosti povinnosť verejného obstarávania pre podniky, hospodárske spoločnosti v súkromnom vlastníctve. Povinnosť verejného obstarávania závisí:

- od predmetu obstarávania: obstarávanie podľa ZoVo. sa kvalifikuje ako obstaranie tovaru, služba alebo stavebná investícia,
- od odhadovej hodnoty obstarávania,
- od kvalifikácie obstarávacej organizácie podľa zákona Kbt.,
- od výšky dotácie v prípade úspešnej dotácie, ktorej príjmom je organizácia, ktorá nie je považovaná za obstarávateľa vo vlastnom mene.

Kvalifikácia obstarávacej organizácie na základe ZoVo môže byť:

„Obstarávateľ z vlastného práva: ods. (1) §5. ZoVo určuje organizácie kvalifikované ako „obstarávateľ z vlastného práva“, čiže tie organizácie, ktoré vzhľadom na príslušnosť k podsystému štátneho rozpočtu, resp. na vlastnícke, hlasovacie a finančné pomery sú kvalifikované ako obstarávateľ. Ak organizácia z vlastného práva sa kvalifikuje ako obstarávateľ (napr. samospráva alebo hospodárska spoločnosť s majoritným vlastníctvom samosprávy), zmluvu musí uzavrieť procesom verejného obstarávania.

„Obstarávateľ vzhľadom na dotáciu“: nie je obstarávateľskou organizáciou z vlastného práva (čiže také, ktoré nepatria pod účinnosť ods. (1) §5. ZoVo /napr. hospodárske spoločnosti v súkromnom vlastníctve, väčšina spoločenských organizácií/, ktorým vzniká povinnosť verejného obstarávania na základe prijatej dotácie). S prihladením na vyššie uvedené môžu určiť, či v súvislosti s ich obstarávaním realizovaným z dotácie majú povinnosť verejného obstarávania:

- v prípade obstarávaní realizovaných z dotácie, nedosahujúcich limitnú hodnotu únie, povinnosť verejného obstarávania vzniká vtedy, ak:

o miera dotácie presahuje 75 % zúčtovateľných nákladov projektu, a súčasne

¹⁸ Národný úrad duševného vlastníctva: Fakty a údaje 2018, Ročné hlásenie

o netto hodnota obstarávania

- v prípade obstarania tovaru a služieb dosiahne 15 miliónov HUF,
- v prípade stavebnej investície dosiahne 25 miliónov HUF.

- ak hodnota verejného obstarávania realizovaného z dotácie dosiahne limitnú hodnotu únie. To znamená, že dotovaná organizácia musí dodržiavať postupy verejného obstarávania, ak

o miera dotácie presahuje 50 % zúčtovateľných nákladov projektu, a súčasne

o netto hodnota obstarávania

- v prípade obstarávania tovaru a služieb dosiahne netto 221.000 EUR (čoho hodnota v HUF v celom roku 2019 je 68.655.860 HUF),

- v prípade stavebnej investície dosiahne netto 5.248.000 EUR (čoho hodnota v HUF v celom roku 2019 je 1.723.541.680 HUF).

- v súvislosti so stavebnými investíciami, objednaniami služieb a všetkých obstarávaní tovaru sa povinnosť verejného obstarávania viaže podľa ZoVo iba k sume dotácie, %-na miera dotácie nie je uvedená ako podmienka.

Od 29. novembra 2018 sa limitná suma dotácie v prípade objednania služby alebo obstarania tovaru zvýšila zo 40 miliónov HUF na 68.655.860 HUF, a v prípade stavebnej investície na 300 miliónov HUF.

Účinok ZoVo sa vzťahuje na dodávku tovaru, služieb, stavebných investícií, koncesie stavieb a služieb, či súťažné projekty organizácií, ktorí sú obstarávateľmi určené zákonom.

Na základe ZoVo účinného od 1. januára 2019 rozlišujeme nasledovné druhy procesov verejného obstarávania na základe predmetu obstarania a predpokladanej hodnoty zákazky:

- otvorený proces,
- proces na pozvanie,
- inovačné partnerstvo,
- proces s rokovaním,
- súťažná diskusia,
- rokovací proces bez zverejnenia výzvy (ods. (1) §49. ZoVo)

Z hľadiska procesného poriadku procesy rozdeľujeme na národné a únieové. Na základe toho:¹⁹

Otvorený proces: Otvorený proces je jednoetapovým procesom, čiže uchádzač súčasne s predložením svojej ponuky potvrdí svoju spôsobilosť, resp. to, že voči nemu neexistujú vylučujúce dôvody. V otvorenom procese nie je možné rokovať.

Proces na pozvanie: Proces na pozvanie je dvojetapovým procesom, ktorý pozostáva z etapy zúčastnenia sa a z ponukovej etapy. V etape zúčastnenia sa začatej výzvou na účasť, ktorákoľvek zainteresovaná hospodárska spoločnosť môže podať prihlášku. V etape zúčastnenia sa je možné podať iba a výlučne prihlášku na účasť - vyžiadať alebo predložiť ponuku je zakázané. V druhej, ponukovej etape sa uskutočňuje predloženie ponúk. Obstarávateľ vyzýva na predloženie ponúk uchádzačov, ktorí po prihláške na účasť sú kvalifikovaní ako vhodní, ak rámcový počet neurčí inak.

¹⁹Úrad pre verejné obstarávanie: <https://www.kozbeszerzes.hu>

Inovačné partnerstvo: Obstarávanie inovačného účelu formujú požiadavky obstarávateľov, a má za cieľ vývoj konkrétnych, k tomu sa prispôbujúcich riešení. Inovačné obstarávanie už v ranej fáze poskytuje možnosť na testovanie a tým podporujúce to, aby uchádzači účinnejšie vedeli zmapovať požiadavky o nové riešenia, a aby vedeli skrátiť čas, kým sa dostanú na trh. Obstarávatelia môžu porovnať konkurujúce riešenia a za najlepšiu cenu si môžu obstaráť inovatívne riešenie vyhovujúce účelu. Inovačné partnerstvo umožňuje prisúdenie takej etapovej zmluvy, ktorá zahŕňa všetky etapy od výskumu-vývoja až po obstaranie hotového tovaru alebo služby v komerčnej miere, v každej etape s jednou spoločnosťou alebo viacerými hospodárskymi spoločnosťami.

Obstarávateľ môže zriadiť inovatívne partnerstvo, ak zo strany obstarávateľa nastala požiadavka na taký inovatívny tovar, službu alebo stavebnú investíciu, ktorú nie je možné uspokojiť s obstaraním na trhu už existujúcim tovarom, službou alebo stavebnou investíciou.

Proces s rokovaním: Proces s rokovaním je možné aplikovať iba v prípade existencie podmienok určených v ZoVo. Proces s rokovaním je verejné obstarávanie pozostávajúce z dvoch etáp, kde v prvej etape sa obstarávateľ rozhoduje o spôsobilosť alebo nespôsobilosť prihlasujúceho sa na splnenie zmluvy. V etape účasti, prihlásený subjekt nemôže predložiť ponuku. V druhej etape procesu - v etape na predloženie ponúk, obstarávateľ rokuje o podmienkach zmluvy s prihlásenými subjektmi, ktoré sú kvalifikované ako spôsobilé a vyzvané na predloženie ponuky.

Súťažná diskusia: Je aplikovateľná v tých istých prípadoch, v ktorých sa otvára možnosť na usku-točnenie procesu s rokovaním. Obstarávateľ v prípade existencie podmienok uvedených v ods. (2) §85. ZoVo môže voľne rozhodovať o tom, či mieni uskutočniť proces s rokovaním alebo súťažnú diskusiu.

Všetky zainteresované hospodárske organizácie sú oprávnené predložiť počas súťažnej diskusie prihlášku. Obstarávateľ neskôr s vybranými subjektami konzultuje predložené návrhy na riešenia. Cieľom konzultácie je presné určenie, popis predmetu obstarávania, na základe čoho vybraný účastník môže neskôr predložiť ponuku.

Proces s rokovaním bez výzvy: Proces s rokovaním bez výzvy je možné aplikovať iba v prípade existencie podmienok určených v ZoVo a výkonných nariadeniach.

Prihládajúc na vlastnosti procesov s rokovaním bez výzvy, ktoré zužujú a obmedzujú súťaž, zákon povoľuje ich aplikovanie iba za výnimočných podmienok a dodržiavaní prísnych pravidiel. Na základe ZoVo obstarávatelia sú povinní informovať Úrad verejného obstarávania o začatí procesu s rokovaním bez výzvy, s uvedením faktov potvrdzujúcich právny titul. V prípade ak Úrad pri kontrole zistí, že právny titul neexistuje, Predseda Úradu verejného obstarávania - po zabezpečení doplnenia nedostatkov - z úradu iniciuje u Rozhodcovského súdu verejného obstarávania začatie procesu s opravným právnym prostriedkom.

Limity hodnôt vo verejnom obstarávaní

Obstarávateľ/ Predmet obstarávania	Obstarávanie tovaru / objednanie služby	Stavebná investícia	Stavebná koncesia	Koncesia poskytovania služieb	Proces súťažných projektov
Limity hodnôt v únií					
body a)-b) ods. (1) §5. ZoVo	144.000 EUR 44.735.040 HUF	5.548.000 EUR 1.723.541.680 HUF	5.548.000 EUR 1.723.541.680 HUF	144.000 EUR 44.735.040 HUF	
iné podľa §5. ZoVo	221.000 EUR 68.655.860 HUF			221.000 EUR 68.655.860 HUF	
všetci obstarávateľa podľa §5. ZoVo	Ak predmet obstarávania je sociálna a iná služba uvedená v prílohe č. 3. ZoVo: 750.000 EUR 232.995.000 HUF			443.000 EUR 137.622.380 HUF	
Verejný poskytovateľ	443.000 EUR 137.622.380 HUF Na sociálne a iné služby uvedené v prílohe č. 3. ZoVo: 1.000.000 EUR 310.660.000 HUF				
Národné limity hodnôt					
Klasický obstarávateľ	15.000.000 HUF	25.000.000 HUF	100.000.000 HUF	30.000.000 HUF	
Verejný poskytovateľ	50.000.000 HUF	100.000.000 HUF	200.000.000 HUF	100.000.000 HUF	

Úrad pre verejné obstarávanie

Základnou, v právnom predpise definovanou úlohou Úradu pre verejné obstarávanie, je to, aby prihladal na verejné záujmy, záujmy obstarávateľov a uchádzačov; účinne spolupracoval vo vývoji politiky verejného obstarávania; vo formovaní a rozširovaní zákonných postojov vo verejnom obstarávaní napomáhajúc tým mŕňaniu verejných financií verejným a transparentným spôsobom.²⁰

Ďalej je Úrad pre verejn0 obstarávanie zodpovedný za kontrolu plnenia a zmien zmlúv uzatvorených ako výsledok verejných obstarávaní, za kontrolu výziev, a v prípade procesov s rokováním bez výzvy za výkon kompetencie kontroly zákonitostí.

Na internetovej stránke Úradu je dostupná Databáza verejných obstarávaní, Monitoring výziev, Oznamovateľ verejných obstarávaní, odkazy na maďarské právne predpisy a právne predpisy Únie, resp. aj zoznam kvalifikovaných a vylúčených uchádzačov. <https://www.kozbeszerzes.hu/adatbazisok/>

²⁰<https://www.kozbeszerzes.hu/>

Úrad verejného obstarávania nad rámec vykonávania vyššie uvedených úloh považuje za svoje prioritné ciele vzdelávanie a aktuálne informovanie účastníkov verejných obstarávaní a zúčemcov o verejné obstarávanie. V súvislosti s tým sa organizujú odborné konferencie a workshopy, ktoré smerujú na aktuálne spracovanie práva verejného obstarávania.

Materiál konferencií je prístupný tu: <https://www.kozbeszerzes.hu/cikkek/konferenciak>

Strany zúčastňujúce sa verejného obstarávania v súvislosti s konaním, rokováním i uzatváraním zmluvy môžu požiadať o pomoc kolegov Úradu. <https://www.kozbeszerzes.hu/>

Predloženie ponuky, Elektronický systém verejného obstarávania

Uskutočnenie verejných obstarávaní od 15. apríla 2018 sa uskutočňuje cez Elektronický systém verejného obstarávania (EKR): <https://ekr.gov.hu/>

EKR je e-systém verejného obstarávania, ktorý pôsobí v rámci centrálného modelu, obsahuje štruktúrovanú databázu, je informatickým systémom s povinným používaním pre každého obstarávateľa. Zastrešuje kompletný proces verejného obstarávania. Obstarávateľské organizácie svoje výzvy vyhotovujú, spravujú, resp. podávajú elektronicky v systéme. Hospodárske spoločnosti tu vyhotovujú a podávajú svoje ponuky, ďalej aj nahrávanie zmluvných údajov sa realizuje v systéme EKR.

Počas verejného obstarávania obstarávateľ môže k predloženiu ponuky určiť požiadavky na spôsobilosť predpísaním vzťahujúc sa na:

- hospodársku a finančnú situáciu;
- technickú a odbornú spôsobilosť;
- ak je to potrebné pre splnenie zmluvy, na registráciu v evidencii krajiny podľa sídla hospodárskej spoločnosti, alebo na disponovanie s povolením predpísaným v krajine podľa sídla, s oprávnením, alebo členstvom v organizácii alebo v komore

Podstatnou zmenou v porovnaní s predchádzajúcou úpravou je to, že obstarávateľ môže, ale nie je povinný predpísať minimálne požiadavky na finančnú a hospodársku spôsobilosť.

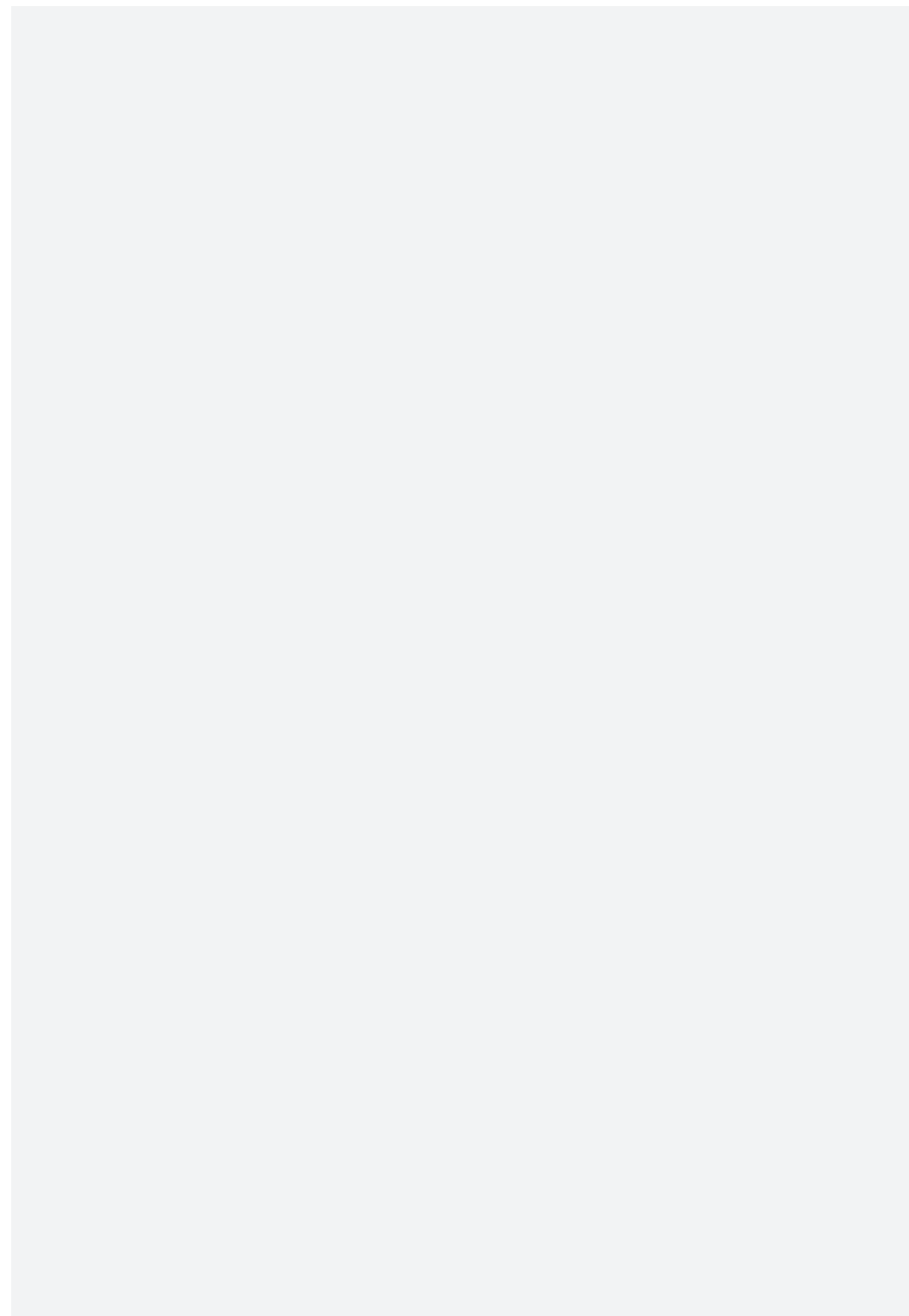
Ktorákoľvek hospodárska spoločnosť môže predložiť ponuku vyhovujúcu podmienkam predpísaným v danom verejnom obstarávaní obstarávateľom v dokumentoch verejného obstarávania (výzva a dokumentácia). Obstarávateľ predpísaním vylučujúcich dôvodov a podmienok spôsobilosti udržiava v súťaži len tie hospodárske spoločnosti, ktoré sú spoľahlivé a spôsobilé na neskoršie splnenie zmluvy.

Celý proces verejného obstarávania sa uskutočňuje elektronickou cestou, preto k vyhotoveniu ponuky uchádzač sa musí zaregistrovať na portáli EKR (<https://ekr.gov.hu/>). Po registrácii užívateľ bude oprávnený podať ponuku, zaujímať sa o ďalšie postupy, resp. pozmeniť údaje.

Pri podávaní ponuky uchádzač môže používať nasledovné funkcie:

- signalizácia záujmu,
- zápis hospodárskej spoločnosti (uchádzača),
- zostavenie ponuky,
- nahratie a predloženie ponukovej dokumentácie

POZNÁMKA

PROJEKTOVÍ PARTNERI

HEPA

Hungarian Export
Promotion Agency

**HEPA Hungarian Export
Promotion Agency Nonprofit
Company Limited by Shares**
Ipar Str. 5.

1095 Budapest, Hungary
www.hepa.hu
info@hepa.hu

SLOVAK | BUSINESS | AGENCY

Slovak Business Agency

Karadžičova 2

811 09 Bratislava 2

Slovenská republika

www.sbagency.sk

agency@sbagency.sk

ALAPÍTVÁ: 1890
PARTNER KAMARA

**Chamber of Commerce and Industry for Győr-
Moson-Sopron County**

Szent István Str. 10/A.

9021 Győr, Hungary

www.gymskik.hu

kamara@gymskik.hu

UNION OF HUNGARIAN WOMEN

Union of Hungarian Women

Tigris Str. 3.

1016 Budapest, Hungary

www.mnunion.hu

info@mnunion.hu

**Regionálne poradenské a
informačné centrum**

Eötvösa 12,

945 01 Komárno

Slovenská republika

<https://www.rpickn.sk/>

rpick.kn@nextstra.sk

Asociácia lektorov a kariérnych poradcov

**Asociácia lektorov
a kariérnych poradcov**

Kremnička 53

974 05 Banská Bystrica, SR

Slovenská republika

www.alkp.sk

alkp@alkp.sk